

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 16 ฉบับที่ 173 ประจำเดือนมกราคม 2560

ส.ค.ส. ๒๕๖๐ ปีระกา - ไก่

ไก่แก่งนขบพห

ราตรี

สุวิชนเปล่งแสงสี

แจ่มจ้า

วันใหม่สดกใหม่มี

ความสด

การกึ่งแก่งกัวหนา

กอบกอดลวณกาศล

สวัสดี

- โครงการสัมมนา เรื่อง “ชี้แจงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. (ร่างเบื้องต้น)”
- การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิผ่านการสื่อสารการตลาดสู่ตลาดอาเซียน
- การศึกษาความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 16 ฉบับที่ 173

ประจำเดือน มกราคม 2560

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร
ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้
ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท
กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 0 2244 2067-8
โทรสาร 0 2244 2062

ที่ปรึกษา

นางสาวสุกัญญา หอมชื่นชม
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
นางอรรพรรณ พันธุ์เป็รื่อง
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
นางสาวอุษา โฆษิตตระกูล
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

นายฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา

กองบรรณาธิการ

นายฐากร	จุลินทร
นางสาวนารีลักษณ์	ศิริวรรณ
นายจันทรม	สีหาบุญลี
นายสิริสุร	กระแสรุ่งสุนทร
นางสาวปิยะวรรณ	ปานโต
นางสาววิมลรักษ์	ศานติธรรม
นางสาวปรียวรรณ	สุวรรณสุนย์
นางสาวอัญชลิ	จวงจันทร์

ฝ่ายจัดพิมพ์

นางสาวธณัฐดา	หาเรือนศรี
นางณัฐชานันท์	หนูทองอินทร์

ฝ่ายเผยแพร่

นางภักดิ์ัญญา	มากทองไทร
นางสาวนวลละออง	พรแก้ว

บทบรรณาธิการ

สวัสดีปีใหม่ พุทธศักราช 2560 กองบรรณาธิการใคร่ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย พระสยามเทวาธิราช และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านผู้อ่านเคารพนับถือ โปรดดลบันดาลให้ท่านผู้อ่านและครอบครัว ประสบแต่ความสุขความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง คิดหวังสิ่งใดขอให้สมปรารถนาทุกประการ สำหรับเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ฉบับประจำเดือนมกราคม 2560 เป็นฉบับที่ 173 ปีที่ 16 มีเนื้อหาสาระสำคัญเริ่มจากคอลัมน์รอบด้านงานสภา นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ **โครงการสัมมนา เรื่อง “ชี้แจงสาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. (ร่างเบื้องต้น)”** เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและร่วมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. (ร่างเบื้องต้น) คอลัมน์บทความวิจัย เรื่อง **พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์** นำเสนอผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน ประชาชนทั่วไป ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อผู้ใช้และผู้รับสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ คอลัมน์งานวิจัยและพัฒนานำเสนอบทความ 2 เรื่อง เรื่องแรก **การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ ผ่านการสื่อสารการตลาดสู่ตลาดอาเซียน** ซึ่งมีข้อเสนอให้พัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิ เพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าและเป็นการเตรียมความพร้อมการแข่งขันในตลาดข้าวของกลุ่มประเทศอาเซียน และเรื่องที่สอง **การศึกษาความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558** นำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน คอลัมน์บทความที่น่าสนใจเป็นเรื่อง **การวางแผนเพื่อการออมหลังเกษียณ** นำเสนอความสำคัญของการวางแผนและบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณอายุพร้อมข้อเสนอประกอบการตัดสินใจในการลงทุนหลังเกษียณ ปิดท้ายเอกสารข่าวสารฯ ด้วยคอลัมน์รอบโลกวิจัย เรื่อง **ก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน : พลังงานทางเลือกใหม่** ซึ่งนำเสนอความรู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบทสรุปเรื่องศักยภาพและข้อจำกัดการนำมาใช้ได้จริงในกรณีของก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานของประเทศไทย

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านคงได้รับสาระความรู้จากบทความที่น่าสนใจในเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ประจำเดือนมกราคม 2560 และโปรดติดตามเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ทุกฉบับของปี 2560 ซึ่งจะมีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการแก่ท่านผู้อ่านต่อไป อนึ่ง ภาพหน้าปกจาก <http://lifestyle.campus-star.com/picpost/44468.html> จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

รอบด้านงานสภา

โครงการสัมมนา เรื่อง “ชี้แจงสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. (ร่างเบื้องต้น)”

1

เรียบเรียงโดย ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา

บทความวิจัย

พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์

10

เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี

งานวิจัยและพัฒนา

การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ
ผ่านการสื่อสารการตลาดสู่ตลาดอาเซียน

18

เรียบเรียงโดย สิริฐสร กระแสร์สุนทร

การศึกษาความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน
เพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558

23

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

บทความที่น่าสนใจ

การวางแผนเพื่อการออมหลังเกษียณ

30

เรียบเรียงโดย ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์

รอบโลกวิจัย

การนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดาน

38

เรียบเรียงโดย ฐาภกร จุลินทร

รอบด้านงานสภา

โครงการสัมมนา เรื่อง “ชี้แจงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. (ร่างเบื้องต้น)”

เรียบเรียงโดย...ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา

ภาพจาก : https://khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1456664791

หลังจากร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ผ่านการออกเสียงประชามติเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ขั้นตอนต่อไปตามกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญคือ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จ ซึ่งบัดนี้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้มีการจัดสัมมนาเพื่อชี้แจงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้กับผู้แทนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการการเลือกตั้ง พรรคการเมือง กระทรวงมหาดไทย และสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ได้รับทราบเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2559 เวลา 13.00–16.00 นาฬิกา ณ ห้องประชุมรัชสี 4 อาคารสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ถนนพิชัย แขวงนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พร้อมการตอบทุกข้อคำถามของผู้เข้าร่วมสัมมนา

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวอยู่ในขั้นการพิจารณาร่างเบื้องต้น กล่าวคือ ยังอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า เมื่อได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วจะได้นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะกลับไปทบทวนพิจารณาว่าสิ่งที่ร่างมานั้นสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ และจะเกิดประโยชน์หรือโทษอย่างไร ถ้าอะไรที่เป็นประโยชน์ก็จะทำให้หนักแน่นยิ่งขึ้น อะไรที่เป็นโทษก็จะไตร่ตรองว่าคุ้มค่าที่จะทำหรือไม่

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยอาศัยรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านประชามติมาเป็นกรอบการพิจารณาในสองมาตรา คือ มาตรา 45 ที่กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ...” และมาตรา 258 (2) ว่าด้วยเรื่องของการปฏิรูปที่กำหนดว่า “ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง...”

สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ 14 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมือง : บุคคลดังต่อไปนี้จำนวนไม่น้อยกว่า 500 คน อาจร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ 1) มีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน และ 2) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จะเห็นได้ว่า คนไทยเท่านั้นที่จะมาขอตั้งพรรคการเมืองได้

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี

(3) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 96 หรือมาตรา 98 (5) (7) (8) (9) (10) (11) (17) หรือ (18) ของรัฐธรรมนูญ

(4) อยู่ในระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(5) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือเป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น หรือเป็นผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้มีการรับจ้างตั้งพรรคการเมือง

2. ทุนประเดิมที่ใช้ในการขอจัดตั้งพรรคการเมือง : ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องร่วมกันจ่ายเงินเพื่อเป็นทุนประเดิมของพรรคการเมืองคนละไม่น้อยกว่า 2,000 บาท แต่ไม่เกิน 500,000 บาท เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของพรรคการเมือง

3. ก่อนมายื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง : ผู้ร่วมกันจัดตั้งต้องประชุมร่วมกันโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า 250 คน เพื่อ 1) กำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับ 2) เลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารพรรคการเมือง และ 3) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นต่อการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด

โดยการประชุมดังกล่าวต้องมีบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร และมติของที่ประชุมให้เป็นไปตามเสียงข้างมากของผู้เข้าร่วมประชุม โดยผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนซึ่งต้องทำโดยเปิดเผย และการมอบหมายให้ลงคะแนนแทนกันจะกระทำมิได้ โดยยึดหลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงเท่ากัน ต้องออกเสียงโดยเปิดเผย ไม่ให้มีโนมิनीในการออกเสียง

4. ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง ต้อง 1) ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ 2) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน 3) ไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ และ 4) ไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนหรือที่ยื่นขอจดทะเบียนอยู่ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่พ้นยี่สิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบหรือของพรรคการเมืองที่มีผู้แจ้งว่าจะขอจดทะเบียนไว้แล้ว

5. คำประกาศอุดมการณ์และนโยบายของพรรคการเมือง ต้อง 1) ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ 2) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และ 3) ไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ

6. ข้อบังคับ ต้อง 1) ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ 2) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน 3) ไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ และ 4) ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

7. รายละเอียดของข้อบังคับ อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังนี้

- 1) ชื่อและชื่อย่อพรรคการเมือง
- 2) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง
- 3) คำประกาศอุดมการณ์และนโยบายของพรรคการเมือง
- 4) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร
- 5) โครงสร้างการบริหารพรรคการเมือง และตำแหน่งต่าง ๆ ในพรรคการเมือง
- 6) การเลือกตั้งหรือการให้ความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่ และอำนาจของหัวหน้าพรรคการเมือง เทรย์ญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก คณะกรรมการบริหารและกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด
- 7) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง
- 8) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิกและการพ้นจากการเป็นสมาชิก
- 9) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิกต่อพรรคการเมือง และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก
- 10) มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้บริหารและสมาชิกพรรคการเมือง
- 11) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

12) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี

13) การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งต้องเป็นไปโดยเปิดเผยและให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก

14) รายได้ของพรรคการเมือง การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง ซึ่งเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละ 100 บาท ทั้งนี้ วัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกเป็นเจ้าของพรรค และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของพรรค มิใช่สมาชิกแต่ในนาม

15) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

ข้อบังคับตาม (6) (7) (11) (12) (13) (14) และ (15) ต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างแท้จริง ไม่ใช่ให้ใครมาชี้นำ

8. การคงสภาพพรรคการเมืองของพรรคการเมืองที่มีสภาพอยู่ก่อน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใช้บังคับ ประกอบด้วย 1) ส่งสำเนาทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมภายใน 30 วัน 2) จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับ ประกาศอุดมการณ์ นโยบาย และเลือกหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคภายใน 60 วัน (ต้องมีหัวหน้าสาขาพรรค 4 สาขาและสมาชิกพรรคในจังหวัดต่าง ๆ ตามที่กำหนดด้วย) 3) จัดตั้งสาขาพรรคและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดตามกฎหมายภายใน 150 วัน 4) ให้สมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายใน 180 วัน ถ้ามีจำนวนสมาชิกที่ชำระเหลืออยู่ไม่ถึง 5,000 คน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพ และ 5) จัดให้มีทุนประเดิม 1,000,000 บาท หรือกัณฑ์เงินหรือทรัพย์สินที่มีอยู่แล้ว เป็นทุนประเดิมก็ได้ ภายใน 180 วัน โดยพรรคการเมืองอาจทำหนังสือขอยยาระยะเวลาในการดำเนินการออกไปได้แต่ต้องไม่เกิน 3 ปี แต่ในระหว่างเวลายังปฏิบัติไม่ได้ครบถ้วน พรรคการเมืองนั้นไม่มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

9. การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง มีดังนี้

1) พรรคการเมืองที่จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่งสมาชิกซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2) พรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจการอันมีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน

3) ต้องเสริมสร้างให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบ

4) ต้องเสนอแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนประกอบกัน

5) ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้ง การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างมีเหตุผล

6) ต้องสร้างเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสามัคคีปรองดอง รู้จักยอมรับความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน

7) ห้ามมิให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองยินยอม หรือกระทำการใดอันทำให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้ขอจัดตั้งพรรค การกระทำในลักษณะที่เป็นการควบคุม ครอบงำ ก้าวถ่าง แทรกแซง หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

8) ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อจูงใจให้บุคคลหนึ่งใดสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง เว้นแต่สิทธิหรือประโยชน์ซึ่งบุคคลจะพึงได้รับในฐานะที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และห้ามมิให้ผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากพรรคการเมืองหรือจากผู้ใดเพื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง (โทษจำคุกตั้งแต่สามปีแต่ไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทแต่ไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนนั้นเป็นการกระทำเพื่อให้ลง หรือขอลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีแต่ไม่เกินสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทแต่ไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง)

9) ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองสนับสนุนหรือส่งเสริมบุคคลให้กระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดินหรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ (ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิต ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย เทียบมาจากโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 148 และมาตรา 149)

10) ห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้แต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ (ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิต ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย เทียบมาจากโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 148 และมาตรา 149)

11) ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิก เพื่อจูงใจให้แต่งตั้งหรือบุคคลอื่นใดเข้ามาดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกด้วย (ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุก

ตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิต ให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นด้วย เทียบมาจากโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 148 และมาตรา 149)

10. ภารกิจของพรรคการเมือง มีดังนี้

1) ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(1) เสริมสร้างให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบ

(2) เสนอแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนประกอบกัน

(3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างมีเหตุผล

(4) สร้างเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสามัคคีปรองดอง รู้จักยอมรับความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน

2) พิจารณาส่งสมาชิกซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การส่งผู้สมัครเป็น สส. ต้องรับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคหรือตัวแทนพรรคประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องด้วย ต้องคำนึงถึงผู้สมัครจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิง และในการเลือกตั้งทั่วไป ต้องมีกระบวนการสรรหาผู้สมัครโดยคณะกรรมการสรรหาที่ประกอบด้วย กรรมการบริหารพรรคไม่เกินกึ่งหนึ่งและหัวหน้าสาขาพรรคและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเลือกกันเองอีกกึ่งหนึ่ง

3) ดำเนินกิจการพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย ข้อบังคับ และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้เพื่อตนเองหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ พรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนมีโทษถึงขั้นยุบพรรคการเมือง การกระทำผิด กรรมการบริหาร สมาชิก หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจะมีบทลงโทษทางอาญา

11. รายได้ของพรรคการเมือง

เงินทุนประเดิม เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการของพรรคการเมือง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค เงินอุดหนุนจากกองทุน และดอกผลและรายได้จากเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมือง

ในการจัดกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง ให้ระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่า 100,000 บาทขึ้นไป ต้องประกาศรายชื่อผู้บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าที่ กกต. กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่า 5,000 บาท

บุคคลบริจาคเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งมีมูลค่าเกินปีละ 10 ล้านบาทไม่ได้ ถ้าเป็นนิติบุคคลบริจาคให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละ 5 ล้านบาท ต้องแจ้งที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบ

การบริจาคในช่วงที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง สส. จนกว่าจะพ้นระยะเวลา 60 วันนับแต่ กกต. ประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งรับบริจาคเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป ต้องส่งให้พรรคการเมืองและให้พรรคแจ้ง กกต. ทราบ

ผู้เสียภาษีอากรระบุให้กรมสรรพากรนำเงินภาษีไปอุดหนุนพรรคการเมืองที่ระบุชื่อได้ปีละ 500 บาท และผู้บริจาคเงินให้พรรคการเมือง ถ้าเป็นบุคคลธรรมดาหักค่าลดหย่อนได้ไม่เกิน 15,000 บาท ถ้าเป็นนิติบุคคลหักค่าลดหย่อนได้ไม่เกิน 50,000 บาท

ห้ามข้าราชการการเมืองใช้ตำแหน่งหน้าที่เรียหรือชักชวนให้บริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ไม่ห้ามที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง

ห้ามไม่ให้พรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล หรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือนิติบุคคลอื่นตามที่ กกต. กำหนด บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมือง

12. กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

วัตถุประสงค์และที่มาของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

การกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่พรรคการเมือง และจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุนและการดำเนินกิจการของ กกต. และสำนักงาน กกต. เพื่อการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุน

การจัดสรรเงินจากกองทุนให้แก่พรรคการเมือง

1) จัดสรรให้แก่พรรคการเมืองตามผู้เสียภาษีระบุไว้

2) จัดสรรร้อยละ 50 ของวงเงินจัดสรรนอกจาก 1) ตามอัตราส่วนของเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคได้รับในปีที่ผ่านมา แต่ต้องไม่เกินเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองนั้นได้รับจากสมาชิก

3) จัดสรรร้อยละ 50 ของวงเงินจัดสรรนอกจาก 1) ตามสัดส่วนคะแนนเสียงที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับในการเลือกตั้งทั่วไปสำหรับปีถัดจากปีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป สำหรับปีอื่นให้จัดสรรตามอัตราส่วนของเงินบริจาคที่แต่ละพรรคได้รับการระบุตามมาตรา 60

4) เงินที่พรรคการเมืองได้รับตาม 2) และ 3) จะถูกหักไว้เพื่อชดเชยความรับผิดชอบกรณีสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นกระทำการทำให้ต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่

การใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และต้องทำรายงานเพื่อให้ กกต. สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ และกำหนดให้แก้ไขรายการหรือให้มีการชดใช้เงินคืนกรณีมีการใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้องได้ด้วย

13. การสิ้นสุดของพรรคการเมือง

พรรคการเมืองสิ้นสุดเมื่อ 1) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา 80 กล่าวคือไม่สามารถดำเนินกิจการได้ตามที่กฎหมายกำหนด 2) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 81 กล่าวคือ พรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย 3) มีการคว่ำรวมพรรคการเมืองตามหมวด 8 กล่าวคือมีการรวมเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่ หรือพรรคการเมืองหนึ่งไปรวมเข้ากับพรรคการเมืองที่เป็นหลัก

พรรคการเมืองที่ถูก กกต. ประกาศให้สิ้นสภาพอาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กรณี กกต. เห็นว่ามีหลักฐานสมควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายที่เข้าเหตุยุบพรรคการเมือง ให้ กกต. ยื่นคำร้องพร้อมด้วยพยานหลักฐานเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง

14. เหตุของการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง

1) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2) กระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

3) กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่เป็นความผิดร้ายแรง (มาตรา 28-30 มาตรา 43-44 มาตรา 65 หรือมาตรา 90 (รวมถึงมาตรา 96)

อย่างไรก็ตาม ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับผ่านการออกเสียงประชามติ มาตรา 267 กำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2558 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2559 อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 ฉบับให้แล้วเสร็จ และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป ปัจจุบันคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน 5 ฉบับ และอยู่ในระหว่างการเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปเพื่อประกอบการรับฟังความคิดเห็น ได้แก่ 1) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง 2) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 3) ร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และ 5) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอีก 5 ฉบับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ 2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน 4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และ 5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (11 ตุลาคม 2559). ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

(แก้ไขตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ). สืบค้น 30 ธันวาคม 2559 จาก

http://www.parliament.go.th/draftconstitution/more_news.php?cid=61

อุดม รัฐอมฤต และ ปกรณ์ นิลประพันธ์. (2559). สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ในเอกสารประกอบโครงการสัมมนา เรื่อง “ชี้แจงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. (ร่างเบื้องต้น). กรุงเทพฯ : คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ.

ภาพอ้างอิง

รัฐธรรมนูญ ร่างเบื้องต้น. สืบค้น 30 ธันวาคม 2559 จาก

https://khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1456664791

พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์

เรียบเรียงโดย...จันทพร สีหาบุญลี

ภาพจาก : <http://5822011104.blogspot.com/2015/11/1-1.html>

สังคมออนไลน์ (Online Community) หรือสังคมเสมือน (Virtual Community) หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) จัดเป็นพื้นที่สาธารณะที่ผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ และทุกศาสนา ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพจากทั่วทุกมุมโลก สามารถแสดงข้อมูลเพื่อเผยแพร่และบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของตนเองหรือผู้อื่นในรูปแบบของบทความ รูปภาพ และวิดีโอ ส่งผ่านเครือข่ายของระบบอินเทอร์เน็ต จนก่อให้เกิดสื่อสังคมออนไลน์หลายประเภท เช่น Facebook Youtube Twitter Line ผู้เรียบเรียงจึงเห็นด้วยว่า สื่อสังคมออนไลน์ควรหมายถึงสื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกันในเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต โดยเน้นให้ผู้ใช้ทั้งที่เป็นผู้สื่อสารและผู้รับการมีส่วนร่วม (Collaborative) อย่างสร้างสรรค์ในการผลิตเนื้อหาขึ้นเอง (User Generate Content : UGC) ในรูปของภาพและเสียง

ปัจจุบันการสื่อสารทางระบบอินเทอร์เน็ตผ่านสื่อออนไลน์ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับอานิสงส์จากการใช้สื่อออนไลน์ดังกล่าว จนมีแนวโน้มของการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตหรือการสื่อสารผ่านอิเล็กทรอนิกส์ที่มากขึ้น กล่าวคือ จากการสำรวจของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ใน พ.ศ. 2559 พบว่า จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตในภาพรวมส่งผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่และคอมพิวเตอร์โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 45.0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือคิดเป็นระยะเวลาการใช้งานเฉลี่ย 6.4 ชั่วโมงต่อวัน โดยเพศที่สามและ Gen Y ซึ่งได้แก่ กลุ่มคนที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2523-2543 ที่เติบโตมาพร้อมกับคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และเทคโนโลยี

ไอที เป็นกลุ่มที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ 48.9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และ 53.2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ โดยสมาร์ตโฟนยังคงเป็นอุปกรณ์หลักที่ใช้อินเทอร์เน็ตนิยมใช้ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต โดยมีจำนวนผู้ใช้งานมากถึงร้อยละ 85.5 และมีชั่วโมงการใช้งานโดยเฉลี่ยที่ 6.2 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งทั้งจำนวนผู้ใช้งานและจำนวนชั่วโมงใช้งานของปีนี้สูงกว่าปีที่ผ่านมาอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อสังคมออนไลน์อาจก่อให้เกิดผลกระทบตามมาทั้งในเชิงสร้างสรรค์หรือเชิงลบต่อผู้ใช้และผู้รับสื่อสังคมออนไลน์นั้นได้ ดังนี้

ผลกระทบเชิงสร้างสรรค์

1. เป็นสื่อในการนำเสนอผลงานของตัวเอง เช่น งานเขียน รูปภาพ วิดีโอต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้ามาชื่นชมและแสดงความคิดเห็น
2. เป็นสื่อที่ใช้ในการแบ่งปันข้อมูล รูปภาพ ความรู้ให้กับผู้อื่น สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้ เป็นคลังข้อมูลความรู้ขนาดย่อม
3. เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น การศึกษา การเมือง บันเทิงศิลปวัฒนธรรม การตลาด สินค้าและการบริการ
4. เป็นเครือข่ายกระชับมิตร สร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเพื่อนสู่เพื่อนได้
5. เป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสื่อสารได้หลายรูปแบบ เช่น ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ สามารถสื่อสารกับคนที่มีความชื่นชอบในเรื่องเดียวกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือรวมตัวกันทำกิจกรรมที่มีประโยชน์
6. เป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาชุมชน โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเชื่อมต่อประชาชนในชุมชนกับกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
7. เป็นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์
8. ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ด้วยช่องที่สะดวกและรวดเร็ว

ผลกระทบเชิงลบ

1. เป็นช่องทางที่ถูกละเมิดสิทธิ ขโมยผลงานหรือถูกแอบอ้างได้ง่าย หากผู้ใช้รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดวิจารณญาณในการใช้งาน
2. หากใช้หมกมุ่นกับการเข้าร่วมเครือข่ายสังคมออนไลน์มากเกินไปอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพ และอาจทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานหรือการเรียนลดลง อีกทั้งจะทำให้เสียเวลาถ้าผู้ใช้ยังไม่รู้คุณค่า
3. เป็นช่องทางที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์กระแสสังคมในเรื่องเชิงลบ และอาจทำให้เกิดกรณีพิพาทบานปลาย
4. ภัยคุกคามจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ

เมื่อการขยายตัวของการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีมากขึ้น และส่งผลกระทบตามมาดังสภาพปัญหาที่ปรากฏให้เห็นเป็นข่าวอยู่ในปัจจุบัน ผู้เรียบเรียงจึงสนใจและขอเสนอแนะความวิจยเรื่อง พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อประโยชน์ด้านกรรมมีแนวทางสำหรับการควบคุมและจัดระบบสังคมออนไลน์ให้เกิดผลกระทบในเชิงลบน้อยลง และเป็นการส่งเสริมผลกระทบเชิงสร้างสรรค์ให้มากยิ่งขึ้น โดยเนื้อหาที่นำเสนอต่อไปนี้

ประกอบด้วยผลการศึกษ จำนวน 6 เรื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ประชาชน และผู้สูงอายุ อิทธิพลสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์และพฤติกรรมผู้บริโภคต่อการสื่อสารการตลาดในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์

1. การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย : กรณีศึกษา Facebook โดย นายภานุวัฒน์ กองราช พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 19–21 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีอัตราการใช้บริการ 1–5 ครั้งต่อสัปดาห์ในการใช้แต่ละครั้งใช้เวลา 1–3 ชั่วโมงต่อครั้ง และมีประสบการณ์ใช้บริการน้อยกว่า 1 ปี โดยที่ส่วนใหญ่เคยใช้บริการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีใน Facebook ซึ่งประกอบไปด้วยการโต้ตอบบนกระดานสนทนา การเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ การเล่นเกมส์ การตอบคำถาม (Quiz) การแบ่งปันรูปภาพ การแบ่งปันวิดีโอ การค้นหาเพื่อนเก่า การส่งข้อความ การร่วมแสดงความคิดเห็น การชอบ (Like) และจากการพิสูจน์สมมติฐานงานวิจัยพบว่า พฤติกรรมความหลงใหลจนผิดปกติ (System Addiction) และการติดการใช้งาน (System Stickiness) เป็นผลมาจากการรับรู้ความเพลิดเพลิน (Perceived Enjoyment) และอิทธิพลทางสังคม (Social Influence) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่กลุ่มวัยรุ่นมีความเพลิดเพลินในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จนทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชอบ และสนุกสนาน รวมถึงเป็นการทำกระแสนิยม จึงทำให้อัตราในการใช้เพิ่มมากขึ้นจนเกิดเป็นการติดการใช้งาน และอาจทำให้เกิดความรู้สึกกังวลหรือหมกมุ่นว่าจะต้องเข้าไปใช้งานอีกจนกลายเป็นความหลงใหลจนผิดปกติ จากการศึกษาวิจัยในกรณีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ใกล้ชิดควรให้ความสนใจแก่บุตรหลานด้วยการส่งเสริมให้ทำกิจกรรมอื่น หรือมีกิจกรรมร่วมกัน นอกเหนือจากการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์บางประเภทมีความรุนแรงและไม่เหมาะสมกับวัยรุ่น ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องมีมาตรการออกมาควบคุมป้องกันและช่วยเหลือวัยรุ่นให้รู้ถึงผลกระทบจากสื่อออนไลน์ และรู้จักคัดเลือกสื่อออนไลน์ที่เป็นประโยชน์ โดยให้เป็นไปตามกรอบวิถีวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับวัยรุ่นไทย และที่สำคัญผู้ปกครองหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการร่วมทำกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวทดแทนการใช้เวลาในการใช้บริการสื่อสังคมออนไลน์

2. การศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี โดย นางสาวเสาวภาคย์ แผลมเพชร พบว่า 1) พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายในจังหวัดนนทบุรีพบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็น LINE และ Instagram มีวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มาก เป็นอันดับหนึ่ง คือ ใช้คุยกับเพื่อนเกี่ยวกับทั่ว ๆ ไป รองลงมาเป็นการใช้เพื่อคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับการเรียน และการบ้าน สำหรับการจัดการเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในแต่ละวัน พบว่า นักเรียนใช้ เฉลี่ยวันละ 7.30 ชั่วโมง ผู้ที่ใช้น้อยที่สุดใช้วันละ 45 นาที ส่วนผู้ที่ใช้มากที่สุดใช้วันละ 24 ชั่วโมง ซึ่งหมายถึงนักเรียนเปิดอุปกรณ์เชื่อมต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอดทั้งวัน นักเรียนมีประสบการณ์ ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฉลี่ย 7.29 ปีผู้ที่มีประสบการณ์น้อยที่สุดคือเพิ่งใช้มาเพียง 1 ปีส่วน ผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สุดคือใช้มาเป็นเวลา 10 ปี 2) เปรียบเทียบผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศและแผนการเรียน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้รับผลกระทบทางด้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และได้รับผลกระทบทางด้านการศึกษาจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนักเรียนชายได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์สังคมและการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียนหญิง 3) นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยนักเรียนแผนศิลป์-คณิต ได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงเป็นนักเรียนแผนศิลป์ภาษา และนักเรียนแผนวิทย์-คณิต ตามลำดับ แต่นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านสังคม และผลกระทบทางด้านการศึกษาไม่แตกต่างกัน จากผลการศึกษาในกรณีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน โดยอยู่ภายใต้การแนะนำของครูและผู้ปกครอง และครูผู้สอนควรได้รับการอบรมและมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เทคโนโลยีใหม่ เพื่อให้ครูทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำกับนักเรียนในการใช้สื่อออนไลน์ในเชิงสร้างสรรค์ได้

3. การศึกษาพฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดย นางสาวเอมิกา เหมมินทร์ พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 3 ปีขึ้นไปมากที่สุด ประชาชนใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook บ่อยที่สุด ช่องทางที่ประชาชนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์บ่อยที่สุดคือ Smartphone ประชาชนส่วนใหญ่เปิดบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอดเวลาที่ประชาชนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มากที่สุดคือ 18.00-06.00 น. ประชาชนมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 1-3 ชั่วโมงต่อวันมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด และคุณสมบัติของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ประชาชนชอบมากที่สุดคือ ทำให้ทราบข่าวสารรวดเร็วโดยเว็บไซต์เป็นแหล่งหรือสื่อที่ทำให้ประชาชนสนใจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า เพศ อายุระดับการศึกษาอาชีพสถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทั้ง 6 ด้านคือ ด้านการสื่อสาร ด้านการแสดงออกถึงตัวตน ด้านเวลา ด้านผลกระทบต่อสังคม ด้านบันเทิงและด้านธุรกิจ พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้านมีค่าเฉลี่ย 3.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.52 รองลงมาคือ ด้านบันเทิง มีค่าเฉลี่ย 4.29 และด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 3.44 นอกจากนี้ยังพบว่า อายุระดับการศึกษาอาชีพ สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการศึกษาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้องค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคที่พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป ด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ที่สอดคล้องกับการใช้งาน และคุณสมบัติที่ผู้บริโภคชื่นชอบ โดยการออกแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สอดคล้องกับการใช้งาน Smartphone ได้ง่าย ไม่ซับซ้อน อับเดทข่าวสารรวดเร็ว มีแอปพลิเคชันหรือลูกเล่นที่หลากหลายไว้ดึงดูดความสนใจ ทำให้สามารถสื่อสารกันได้ตลอดเวลา

4. การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และมีความพึงพอใจของกลุ่มคนผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดย นายกันตพล บรรทัดทอง พบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) สูงอายุใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก 2) ผู้สูงอายุใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับแรงจูงใจมาก ผลการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยนี้เป็น ดังนี้ (1) ผู้สูงอายุที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติ 0.05 (2) ผู้สูงอายุที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่องทางการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ สถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ความบ่อยในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ระยะเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และช่วงเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน (3) ผู้สูงอายุที่มีเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้ Facebook, Twitter และ Line แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน (4) แรงจูงใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ จากการศึกษาในกรณีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะคือ ควรศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และความพึงพอใจของกลุ่มผู้สูงอายุในเมืองใหม่ เช่น เชียงใหม่ นครราชสีมา ภูเก็ต เพื่อให้ทราบข้อมูลมากยิ่งขึ้น และควรศึกษาการใช้สื่อออนไลน์ของกลุ่มผู้สูงอายุในแต่ละประเภทด้วย

5. การศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภค โดย นางสาวนุชจรินทร์ ขอบดำรงธรรม พบว่า ผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์และใช้งานบ่อยที่สุดประเภทเฟซบุ๊ก (Facebook) โดยวัตถุประสงค์หลักในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์คือ ต้องการติดต่อกับบุคคลที่รู้จัก ช่วงเวลา การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ 20.01 น.-00.00 น. ประสบการณ์ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่า 4 ปีขึ้นไป ระยะเวลาการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ 2-3 ชั่วโมงต่อวัน และความถี่การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ทุกวัน ข้อมูลประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีการรับรู้สื่อโฆษณามากที่สุดจากเฟซบุ๊ก (Facebook) และข้อมูลระดับการรับรู้สื่อโฆษณาต่าง ๆ ในเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยรวมมีระดับการรับรู้ในระดับปานกลาง ส่วนข้อมูลประเภทกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภคพบว่า ผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มีค่าเฉลี่ยระดับการตอบสนองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีเพศ อายุ และอาชีพแตกต่างกัน มีกระบวนการตอบสนองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการใช้งาน ประสบการณ์และระยะเวลาการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน มีกระบวนการตอบสนองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การรับรู้สื่อโฆษณาโดยตรงจากเครือข่ายสังคมออนไลน์และสื่อโฆษณาโดยอ้อมจากการสร้างกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภคทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรนำข้อมูลนำเสนอสินค้าให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยให้สอดคล้องกับเพศสภาวะและวัยของผู้บริโภค และควรเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุน้อย เพราะมีวิจารณ์ญาณในการเลือกสินค้าน้อย ส่วนของเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอข้อมูลการตลาดคือ เวลา 20.01 น.-00.00 น. จะทำให้การประชาสัมพันธ์สินค้ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การกระตุ้นความสนใจของผู้บริโภคควรสร้างรูปแบบป้ายโฆษณา (Banner) ให้มีรูปลักษณะที่สามารถดึงดูดความสนใจ โดยการเลือกพื้นที่ในการติดตั้ง การใช้ข้อความสั้น กระชับ ชัดเจน สี สันสดใส ดุดตา หรือลักษณะภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้ผู้บริโภครับรู้ได้จากการเห็น โดยอาศัยสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ เช่น สี ขนาด รูปแบบ นอกจากนี้ การสร้างกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์จะเป็นช่องทางให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ข้อมูลของสินค้าได้ดียิ่งขึ้นหากเป็นแบรนด์สินค้าที่อยู่ในความสนใจของผู้บริโภค และที่สำคัญควรสร้างแบรนด์ที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อลดความรู้สึกเสี่ยงของผู้บริโภค นอกจากนี้ รัฐบาลจึงควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมการใช้งานอินเทอร์เน็ตให้มีบริการให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาารูปแบบของสื่อในสังคมออนไลน์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศต่อไปในอนาคต

6. การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยสำคัญจากการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคจากการสื่อสารการตลาดในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ โดย นางสาวจิตติมา จารุวรรณ พบว่า 1) สื่อ

สังคมออนไลน์ที่มีการเข้าใช้งานอย่างสม่ำเสมอมากที่สุดคือ Facebook ผู้บริโภคมีวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสนทนาโต้ตอบกันระหว่างกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในเครือข่าย เหตุผลที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพราะสะดวกและรวดเร็วในการสื่อสาร นอกจากนี้ ช่วงเวลาที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าใช้งานมากที่สุดคือ ช่วงเวลา 20.01–24.00 น. โดยสถานที่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำมากที่สุดคือ ที่บ้าน และประเภทของอุปกรณ์ดิจิทัลที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำการเข้าใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ส่วนผลการศึกษาระดับปัจจัยสำคัญของการสื่อสารการตลาดในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์พบว่า ผู้บริโภคสื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมาก และการซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคจากการสื่อสารการตลาดในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ในชั้นความเข้าใจ ชั้นความรู้สึกและพฤติกรรมโดยเฉลี่ยแล้วมีการซื้อผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด 2) เพศ ที่ตรงกันไม่มีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคจากการสื่อสารการตลาดในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าใช้งานสม่ำเสมอ วัตถุประสงค์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เหตุผลที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ และคุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์ที่เลือกใช้งานต่างกัน มีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์หลังจากบริโภคสื่อสังคมออนไลน์ทางการสื่อสารการตลาด ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 3) ปัจจัยสำคัญจากการสื่อสารการตลาดในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคจากการสื่อสารการตลาดในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ ชั้นความเข้าใจ ชั้นความรู้สึก และชั้นพฤติกรรม ทั้งในทิศทางเดียวกัน และในทิศทางที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ผู้บริโภคควรมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภท Facebook รองลงมาคือ Youtube เป็นเพราะคุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์ทั้ง 2 ประเภทสามารถตอบสนองความต้องการในการค้นหาข้อมูล รวมไปถึงการติดต่อสื่อสารได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น หากต้องการทำการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ Facebook จะเป็นช่องทางแรกที่น่าสนใจมากที่สุดในการทำการตลาด รองลงมาคือ Youtube ที่สามารถถ่ายคลิปวิดีโอเพื่อนำมาเผยแพร่ทาง Facebook ได้ อีกด้วย และยังเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่สะดวก และรวดเร็วในการสื่อสาร อีกทั้งสามารถใช้งานและเพิ่มข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่จำกัด และเวลาที่เหมาะสมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารคือ ช่วงเวลา 20.01 น.–24.00 น. ส่วนข้อมูลที่น่าเสนอทางสื่อออนไลน์เพื่อการตลาดจะต้องเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัย และที่สำคัญจะต้องสามารถตอบข้อสงสัยของผู้บริโภคได้อย่างสม่ำเสมอโดยผ่านสื่อออนไลน์

ความคิดเห็นของผู้จัดทำบทความวิจัย

ปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนมากขึ้น สืบเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าและการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ โดยไม่จำกัดเพศ วัย การศึกษา ศาสนา และการสื่อสารระบบออนไลน์ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น และได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นวัฒนธรรมการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่ทุกคนสามารถแสดงออกหรือนำเสนอข้อมูลของตนเองผ่านระบบสื่อออนไลน์ได้ด้วยการสนทนา แสดงกิจกรรมของตนเองหรือกลุ่มในรูปแบบของรูปภาพหรือวิดีโอ การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ขยายตัวมากขึ้น จึงก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านสร้างสรรค์และด้านลบต่อคนในสังคม ดังนั้น หากเป็นกรณีของผลกระทบเชิงลบ ผู้เกี่ยวข้องหรือคนใกล้ชิดบุคคลที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ควรให้ความสนใจและกำกับดูแลเพื่อป้องกันปัญหาอย่างจริงจัง ส่วนในกรณีของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อประโยชน์ทางการตลาดนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อปัญหาเพื่อหาแนวทางการเยียวยาความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคซึ่งซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่นับวันจะมีเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการศึกษาดังที่นำเสนอมาในข้างต้นแล้วพบข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สื่อสังคมออนไลน์ที่คนทุกกลุ่มเลือกใช้มากที่สุดคือ เฟซบุ๊ก (Facebook) รองลงมาคือ Line และ Instagram ตามลำดับ
2. วัตถุประสงค์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ก็เพื่อการสนทนาสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แสดงข้อมูลและความสนใจของตนเองต่อบุคคลทั่วไป และการนำเสนอข้อมูลกิจกรรมที่ต้องการสื่อให้ทุกคนได้รับรู้ในรูปของรูปภาพ เสียง หรือวิดีโอ เป็นต้น
3. พฤติกรรมการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ของแต่ละคน เฉลี่ยไม่น้อยกว่าวันละ 3 ชั่วโมง และกลุ่มคนที่เข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์มีประสบการณ์การเข้าใช้ไม่น้อยกว่า 4 ปี ส่วนช่วงเวลาที่คนนิยมเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ ช่วงเวลา 18.00 น.-06.00 น.
4. การเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ถึงแม้ว่าจะสามารถเข้าถึงได้ง่าย แต่การเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มคนที่มีเพศ อายุ การศึกษา ตลอดจนความสนใจที่แตกต่างกัน มักจะเลือกใช้สื่อผ่านระบบของคอมพิวเตอร์มากกว่าสมาร์ตโฟน และจะเลือกใช้สื่อตามความถนัดของตนเอง ประสบการณ์ ตลอดจนกิจกรรมที่ตนเองสนใจ นอกจากการสื่อออนไลน์เพื่อการสื่อสารโดยทั่วไปแล้ว ยังมีการก่อตั้งกลุ่มเพื่อการสื่อสารระหว่างกันในกลุ่มที่มีความต้องการประสบการณ์และกิจกรรมอย่างเดียวกันไว้สื่อสารกันระหว่างกลุ่มอีกด้วย
5. การรับรู้ถึงผลกระทบของการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ คนที่เข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความรู้และขาดความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์น้อย ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จากการแชร์ข้อมูลต่อกันไปโดยขาดการตระหนักรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทั้งต่อส่วนบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจนกลายเป็นปัญหาของสังคมในระดับควบคุมได้ยาก และที่สำคัญการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของคนส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจที่ตีความพอเกี่ยวกับกติกา หรือกฎ ระเบียบการใช้สื่อออนไลน์ทั้งส่วนที่เป็นกติกาเฉพาะกลุ่มหรือกติกาโดยทั่วไปของสังคม เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

ส่วนผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทางการควบคุมการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ มีดังต่อไปนี้

1. ควรมีกฎหมายควบคุมการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั้งกรณีส่วนบุคคลและกรณีกลุ่มบุคคล เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมในวงกว้าง
2. การกำหนดกติกาหรือระเบียบให้สามารถรับรู้และเข้าใจร่วมกันของสังคมได้ในฐานะกติกากลาง แทนการกำหนดหลักเกณฑ์หรือกติกาของแต่ละกลุ่มบุคคล
3. สร้างการตระหนักรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องถึงผลกระทบจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยการบรรจุเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น โดยให้มีความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละช่วงวัยของการศึกษา
4. การควบคุมโดยการบังคับใช้กติกา กฎระเบียบทางสังคมและกฎหมายอย่างเข้มงวด และจริงจังของฝ่ายหรือหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงกับการใช้สื่อออนไลน์ในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กันตพล บัณฑิตทอง. (2558). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และความพึงพอใจของกลุ่มคน
ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
สื่อสารเชิงกลยุทธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จิตติมา จารุวรรณ. (2557). พฤติกรรมและปัจจัยสำคัญจากการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์
ของผู้บริโภคจากการสื่อสารการตลาดในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์. วารสารปัญญาภิวัฒน์.
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นครสวรรค์ (หน้า 38–39).
- นุชจรินทร์ ชอบดำรงธรรม. (2553). อิทธิพลของสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อ
กระบวนการตอบสนองของผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย :
กรณีศึกษา Facebook. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร. (2559). พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน
จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : วารสารสุทธิปริทัศน์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 93 มกราคม–มีนาคม 2559 หน้า 117.
- เอมิกา เหมมินทร์ และปรีชา วิจิตรธรรมรส. (2557). พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จาก
การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ :
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสถิติประยุกต์.
- . (2556). ความรู้เบื้องต้น : ความหมายและความสำคัญของ Social Media. สืบค้น 6 ธันวาคม
2559 จาก Crnfe2013blogspot.com/2013/05/11_Social-media_htm
- . (2556). ผลกระทบของเครือข่ายสังคมออนไลน์. สืบค้น 9 ธันวาคม 2559 จาก
TheDctmike.blogspot.com/2013/01/technology-lesson.
- . (2559). สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนการสอน. สืบค้น 6 ธันวาคม 2559 จาก
<http://phutthawanblogspot.com>
- . (2559). ETDA เผยผลสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไทย ปี 2559 Thailand Internet
User Profile 2016. สืบค้น 9 ธันวาคม 2559 จาก www.it24hrs.com
- ภาพอ้างอิง
- สื่อสังคมออนไลน์. สืบค้น 30 ธันวาคม 2559. จาก
<http://5822011104.blogspot.com/2015/11/1-1.html>

งานวิจัยและพัฒนา

การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ ผ่านการสื่อสารการตลาดสู่ตลาดอาเซียน

วิจัยโดย เนตรชนก คงทน และคณะ
เรียบเรียงโดย สิรัฐสร กระแสร์สุนทร

ภาพจาก: <http://www.thaieditorial.com/ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ/>

ข้าวหอมมะลิถือเป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา โดยมีการผลิตข้าวหอมมะลิ 1.8 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 76.31 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งจังหวัด มีผลผลิตเฉลี่ย 315 กก./ไร่ และเนื่องจากการเติบโตของเศรษฐกิจไทยมีรากฐานมาจากการทำเกษตรกรรม ทั้งข้าวยังเป็นอาหารหลักที่ใช้ในการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออกที่สามารถนำไปสู่การสร้างรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นและประเทศได้ แต่จากสถานการณ์การค้าระหว่างภูมิภาคในอนาคต จึงเป็นความท้าทายของข้าวไทยในการก้าวสู่การเป็น Trading Nation ในยุค AEC แต่ปัญหาของไทยคือขีดความสามารถในการแข่งขันในกลุ่มอาเซียน เมื่อเปรียบเทียบกับสมาชิกใหม่หรือกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม) ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าและกำลังเข้ามาแบ่งตลาดข้าวของไทยในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศเวียดนาม นอกจากนี้ราคาข้าวไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับข้าวของประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ รวมทั้งเวียดนาม

ดังนั้น การเพิ่มมูลค่าข้าวไทยจึงเป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถก้าวข้ามประเทศเพื่อนบ้านได้ในเวทีตลาดโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่กำลังจะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่หลายประเทศในอาเซียนต้องลดระดับการกีดกันทางการค้าและสร้างความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น เพราะหากแข่งขันกันที่ราคาอาจนำมาซึ่งปัญหาได้ เนื่องจากข้าวไทยมีต้นทุนการผลิตสูงและได้ผลผลิตต่ำกว่าหลายประเทศ ขณะที่ข้าวหอมมะลิของไทยมีคุณภาพดีกว่าของประเทศอื่น ประกอบกับประสิทธิภาพและผลิตภาพ (Productivity) ในการแปรรูปอาหารของประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก และหน่วยงานภาครัฐยังไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือเพื่อพัฒนาห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้ภาค

เกษตรและอุตสาหกรรม อาหารแปรรูปของประเทศไทยเสียเปรียบในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีที่ประเทศไทยต้องเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558

นอกจากนี้ ผลการสำรวจโครงการส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชน (SMEs) เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของจังหวัดนครราชสีมา ใน พ.ศ. 2556-2557 พบว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิมีความเข้มข้น และขาดการพัฒนาด้านคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ ประเภทผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การสื่อสารการตลาด ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในฐานะสถาบันการศึกษาที่รับใช้และให้บริการท้องถิ่นจึงทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง “การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิผ่านการสื่อสารการตลาดสู่ตลาดอาเซียน” เพื่อเตรียมความพร้อมชุมชนรองรับการเปิดตลาดอาเซียนในอนาคตอันใกล้ และยังเป็นการเสริมรายได้ให้กับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตรให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร บนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิสู่ตลาดอาเซียนด้วยองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งสามารถเสริมสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เกิดเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ
2. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค
4. เพื่อวางแผนการสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ
5. เพื่อสร้างสื่อต้นแบบการสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยทำการศึกษาและพัฒนาเฉพาะผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิของ จังหวัดนครราชสีมา ในพื้นที่ต่อไป คือ เขตทุ่งสัมฤทธิ์ตอนบน ได้แก่ อำเภอคง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอบัวลาย อำเภอสีดา อำเภอประทาย อำเภอโนนแดง และอำเภอเมืองยาง เขตทุ่งสัมฤทธิ์ตอนกลาง ได้แก่ อำเภอโนนสูง อำเภอพิมาย อำเภอชุมพวง อำเภอลำทะเมนชัย และเขตทุ่งสัมฤทธิ์ตอนล่าง ได้แก่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอจักราช และอำเภอห้วยแถลง

เนื่องจากเป็นพื้นที่เขตเกษตรกรรมที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิระดับคุณภาพ สามารถสร้างรายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีให้กับเกษตรกรในพื้นที่ โดยเลือกศึกษาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดำเนินงานและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ ซึ่งได้ศึกษาในพื้นที่ของอำเภอสีดา อำเภอพิมาย และอำเภอห้วยแถลง

ผลการวิจัย

1. บริบทของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิที่พบในอำเภอสีดา อำเภอพิมาย และอำเภอห้วยแถลง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทเปียก คือ น้ำข้าวกล้อง ข้าวเม่าทรงเครื่อง และกระยาสารท กลุ่มที่ 2 เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทแห้ง คือ ข้าวแต่น และข้าวโป่ง และผลการประชุมกลุ่ม

แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลพัฒนากร ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำ และสมาชิกกลุ่มแปรรูป นำมาซึ่งบทสรุป คือ ชุมชนที่ทำหน้าที่แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว มีความต้องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีมาตรฐาน มีความทันสมัย และเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับตลาดและผู้บริโภค โดยต้องการพัฒนารูปแบบการสื่อสารการตลาด คือ สร้างตราผลิตภัณฑ์ สร้างบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ใบปลิวแนะนำผลิตภัณฑ์ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต

2. ผลสำรวจความต้องการของผู้บริโภคและการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิ พบว่า ผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูปที่มีคุณค่าประโยชน์สูง คือ ข้าววิตามินแช่แข็ง ข้าวข้าว แคลซูลคาบ่า แป้งเค้กวิตามินข้าว คุกกี้ และโจ๊กข้าววิตามิน โดยให้มีช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย สามารถซื้อได้สะดวกผ่าน ช่องทางการสื่อสารการตลาดที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่องทางสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก อินสตราแกรม และมีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม

จากผลของการสำรวจดังกล่าวคณะวิจัยจึงจัดประชุมสนทนากลุ่มกับชุมชนทั้ง 3 อำเภอ ผลการประชุมสรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่จะพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และชุมชนสามารถพัฒนาขึ้นมาได้ด้วยความร่วมมือกับคณะวิจัย โดยควรเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่และเป็นผลิตภัณฑ์แห่งเพื่อป้องกันการปนเปื้อนและสามารถเก็บรักษาได้นาน คณะวิจัยจึงคัดเลือกวัตถุดิบ คือ ข้าวที่ปลูกในพื้นที่ทุ่งสัมฤทธิ์ โดยคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณประโยชน์ทางโภชนาการสูง 6 ชนิดมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวชนิดใหม่ คือ ข้าวฮางหอมมะลิทุ่งสัมฤทธิ์ ข้าวสินเหล็ก ข้าวหอมมะลิแดง ข้าวสังข์หยด ข้าวหอมนิล ข้าวไรซ์เบอร์รี่ เพื่อมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ 3 ผลิตภัณฑ์ คือ ข้าววิตามินแช่แข็ง โจ๊กข้าววิตามิน และแป้งข้าวทดแทนแป้งสาลี

3. แผนการสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

3.1 การตั้งชื่อผลิตภัณฑ์และคำขวัญ เมื่อทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวชนิดใหม่ทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์แล้ว คณะวิจัยจึงเริ่มวางแผนการสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ โดยวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิดให้เป็นผลิตภัณฑ์ผู้บริโภคระดับบนที่มีการศึกษาและต้องการดูแลสุขภาพ อีกทั้งโครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์ต้องการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในวงการตลาดข้าวของไทยสู่อาเซียน จึงตั้งชื่อผลิตภัณฑ์ คือ Fit Rice และใช้คำขวัญ คือ Smart & Slim เนื่องจากผลิตภัณฑ์เน้นบำรุงสมอง บำรุงร่างกาย และไม่ทำให้อ้วน โดยมีผลิตภัณฑ์ในกลุ่มที่ตั้งชื่อเป็นภาษาอังกฤษ คือ ข้าววิตามินแช่แข็ง (Frozen Vitamin Rice) โจ๊กข้าววิตามิน (Smart Rice Porridge) และแป้งทดแทนแป้งสาลี (Healthy Rice Flour) โดยผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิดมีคุณประโยชน์ที่โดดเด่น ดังนี้

- 1) ข้าววิตามินแช่แข็ง (Frozen Vitamin Rice) มีโฟเลตสูง ช่วยบำรุงสมอง ตับ และระบบประสาท
- 2) โจ๊กข้าววิตามิน (Smart Rice Porridge) ช่วยป้องกันโรคเหน็บชา บำรุงสมอง สายตา และระบบประสาท
- 3) แป้งทดแทนจากข้าววิตามิน (Healthy Rice Flour) ช่วยลดระดับไขมัน คอเลสเตอรอล น้ำหนัก และระบบขับถ่าย

3.2 การวางแผนการสื่อสารการตลาดและการสร้างสื่อต้นแบบ คณะนักวิจัยได้เริ่มจากการวางแผนการสื่อสารการตลาด โดยวางแผนการสื่อสารการตลาดซึ่งเน้นการสื่อสารทางสื่อออนไลน์เป็นหลัก

เนื่องจากเป็นผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) ที่อยู่ระดับบน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้สื่อออนไลน์ รวมถึงการจัดแสดงผลงานวิจัยในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ วช. 2558 และพบว่า กลุ่มผู้มาเยี่ยมชมนิทรรศการต้องการให้มีการสื่อสารทางการตลาดผ่านทางสื่อออนไลน์เช่นกัน คณะวิจัยจึงวางแผนการใช้สื่อเฟสบุ๊ค (Facebook) และ อินสตราแกรม (Instagram) เพื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิด เพื่อให้ผู้บริโภครับรู้คุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ และในขณะเดียวกันได้วางแผนการสื่อสารการตลาดด้วยการจัดนิทรรศการแนะนำสินค้าในงานแสดงสินค้าระดับประเทศ เพื่อสร้างการรับรู้สินค้าให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการในสองประเด็น ดังนี้

1. ส่งเสริมการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายให้กับผลิตภัณฑ์ข้าวทั้ง 3 ชนิดที่มีประโยชน์ต่อผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นการตลาดเพื่อสังคม และเพื่อให้ผู้บริโภคมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง
2. สนับสนุนและส่งเสริมการตลาดในอาเซียนเพื่อให้เกษตรกรมีช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ข้าวทั้ง 3 ชนิด และสามารถแข่งขันตลาดข้าวในอาเซียนในกลุ่มผู้บริโภคตลาดระดับบนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ความคิดเห็นของผู้จัดทำบทความ

การวิจัย เรื่อง “การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิผ่านการสื่อสารการตลาดสู่ตลาดอาเซียน” เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวหอมมะลิ รวมถึงการประชาสัมพันธ์สินค้า ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มมูลค่าของข้าวหอมมะลิให้สูงขึ้น รวมถึงเป็นการเตรียมความพร้อมในการแข่งขันในตลาดข้าวในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกันอนาคตได้เป็นอย่างดี โดยที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาข้าวหอมมะลิล้นตลาด กระทรวงพาณิชย์ได้เคยประเมินว่าใน พ.ศ. 2557-2558 จะมีข้าวเปลือกหอมมะลิล้นตลาดพร้อมกันกว่า 4-5 ล้านตัน โดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม 2557 จากผลผลิตรวมทั้งหมดประมาณ 6-7 ล้านตัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปริมาณข้าวล้นตลาดและราคาตกต่ำได้ ดังนั้น การวิจัยเรื่องนี้ถือได้ว่าเป็นการศึกษาวิจัยที่สามารถตอบโจทย์และช่วยแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือการเปิดการค้าเสรีของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียนได้อีกด้วย ซึ่งข้าวอาจเป็นสินค้าเกษตรกรรมที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง เนื่องจากหลายประเทศในกลุ่มอาเซียนต่างสามารถผลิตข้าวได้ในปริมาณมากเช่นเดียวกันไทย

นอกจากงานวิจัยเรื่องนี้แล้วการแก้ปัญหาราคาสินค้าเกษตรกรรมตกต่ำ ภาครัฐอาจเร่งขับเคลื่อนโครงการความร่วมมือแบบไตรภาคี โดยมุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรในรูปแบบคอนแทร็กฟาร์มมิ่ง (Contract Farming) โดยผลักดันให้เกษตรกรกับภาคเอกชนร่วมลงนามทำสัญญาซื้อขายผลผลิตล่วงหน้าแบบประกันราคารับซื้อขั้นต่ำ ทำให้เกษตรกรไม่ต้องหาตลาดเอง ถือเป็นช่องทางที่ช่วยลดอัตราเสี่ยงด้านการตลาดและช่วยลดปัญหาสินค้าราคาตกต่ำได้ดีมากอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ภาครัฐอาจกำหนดทิศทางการพัฒนาโครงการความร่วมมือไตรภาคี โดยมุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรพึ่งพาตนเอง โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนวิถีคิดและปรับปรุงเทคนิคบริหารจัดการแบบผสมผสานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นให้จัดกระบวนการผลิตที่ช่วยลดต้นทุน พร้อมส่งเสริมการพึ่งพาตลาด โดยเฉพาะกลุ่มที่ผลิตเพื่อการจำหน่ายได้ใช้รูปแบบ

การตลาดนำการผลิต เน้นให้สมาชิกผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และตรงตามความต้องการของตลาด ทั้งยังสนับสนุนให้มีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณภาพ มีการพัฒนาธุรกิจรวบรวมผลผลิต และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดด้วย

อนึ่ง ผลการวิจัย ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่น่าสนใจในบทความฉบับนี้มีประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภา โดยเฉพาะคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการการปกครองท้องถิ่นในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยคณะกรรมการสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและศึกษาในรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เดลินิวส์. พาณิชย์เร่งแก้ปัญหาข้าวหอมล้นตลาด. สืบค้น 4 กันยายน 2558 จาก

<http://www.dailynews.co.th/economic/273265>.

เนตรชนก คงทน และคณะ. (2558). การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทข้าวหอมมะลิผ่านการสื่อสารการตลาดสู่ตลาดอาเซียน. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. แก้ปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาด-ราคาตกต่ำ ด้วยความร่วมมือไตรภาคี. สืบค้น 4 กันยายน 2558 จาก

http://www.acfs.go.th/read_news.php?id=4298&ntype=09

ภาพอ้างอิง

ข้าวหอมมะลิ. (ตุลาคม 2557). สืบค้น 29 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.thaieditorial.com/> ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ/.

งานวิจัยและพัฒนา

การศึกษาความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษา ของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ในปีพุทธศักราช 2558

วิจัยโดย จันทร์พา ทัดภูธร
เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

ภาพจาก : <https://coopermini907.wordpress.com/>

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ณ กรุงเทพมหานคร โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี 5 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และไทย ในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (เป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2527) เวียดนาม (วันที่ 28 กรกฎาคม 2538) ลาว พม่า (วันที่ 23 กรกฎาคม 2540) และกัมพูชา (วันที่ 30 เมษายน 2542) ตามลำดับ จากการรับกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิก ทำให้อาเซียนมีสมาชิกรบสิบประเทศ และทั้งสิบประเทศตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia)

อาเซียนก่อตั้งเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งนโยบายการดำเนินงานของอาเซียนจะเป็นผลจากการประชุมหารือในระดับหัวหน้ารัฐบาล ระดับรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน ทั้งนี้ การประชุมสุดยอด (ASEAN Summit) หรือการประชุมผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นการประชุมระดับสูงสุดเพื่อกำหนดแนวนโยบายในภาพรวมและเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิก จะได้ร่วมกันประกาศเป้าหมายและแผนงานของอาเซียนในระยะยาวซึ่งจะปรากฏเป็นเอกสารในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ แผนปฏิบัติการ (Action Plan) แถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) ปฏิญญา (Declaration) หรือ อนุสัญญา (Convention) ส่วนการประชุมในระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสจะเป็นการประชุมเพื่อ พิจารณาทั้งนโยบายในภาพรวมและนโยบายเฉพาะด้าน

ด้านการเมืองและความมั่นคง อาเซียนได้จัดทำปฏิญญากำหนดให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตสันติภาพ เสรีภาพความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality-TAC) ใน พ.ศ. 2519 และจัดทำสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asian Nuclear Weapon-Free Zone-SEANWFZ) ใน พ.ศ. 2538 รวมทั้งได้ริเริ่มการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum-ARF) ซึ่งไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2537

ด้านเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ใน พ.ศ. 2535 เพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน และช่วยส่งเสริมการค้าภายในอาเซียนให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิตสินค้าและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศกับทั้งได้ขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อให้การรวมตัวทางเศรษฐกิจสมบูรณ์แบบและมีทิศทางชัดเจน ด้วยการจัดตั้งเขตลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area-AIA)

ด้านสังคม อาเซียนมีความร่วมมือเฉพาะด้าน เพื่อให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

นอกจากนี้ กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนต่างตระหนักดีว่าการศึกษาคือกุญแจสู่ความสำเร็จของการสร้างประชาคมอาเซียน จึงมีการทำข้อตกลงร่วมกันและประกาศใช้ในปี 2551 ซึ่งระบุถึงการพัฒนาศูนย์กลางมนุษย์ไว้ในหลาย ๆ ข้อ อาทิ หมวดที่ 1 ข้อที่ 10 มุ่งพัฒนาศูนย์กลางมนุษย์ผ่านความร่วมมือที่ใกล้ชิดในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความร่วมมือในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการเสริมสร้างพลังอำนาจของประชาชนของอาเซียนและการสร้างความเข้มแข็งของประชาคมอาเซียน เป็นต้น โดยก่อนหน้านี้เมื่อ ปี 2535 ได้มีการจัดการประชุมคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการศึกษา (ASCOE) ของอาเซียน ครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ และมีการพูดถึงความจำเป็นในการส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนในระบบโรงเรียน โดยบูรณาการสอดแทรกเนื้อหาอาเซียนเข้าในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของรัฐสมาชิก ทั้งยังมีโครงการผลิตหนังสือเกี่ยวกับอาเซียน

อย่างไรก็ตาม กระบวนการสร้างชุมชนอาเซียนเรื่องหนึ่งที่ต้องเตรียมความพร้อมคือเรื่องภาษา การที่กฎบัตรอาเซียนข้อที่ 34 ได้ระบุเอาไว้ว่า ภาษาอังกฤษ (English) เป็นภาษาราชการของอาเซียน (English as the ASEAN's Working Language) ย่อมทำให้ประชาชนอาเซียนจากภูมิภาคต่าง ๆ ต้องอาศัยภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร ทำให้บางประเทศ เช่น สิงคโปร์ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการอยู่แล้ว มีระดับการเตรียมประชาชนให้พร้อมสูงกว่าหลาย ๆ ประเทศ ดังนั้น การเรียน การสอนภาษาอังกฤษจึงถือเป็นตัวบ่งชี้ (Indicator) ที่สำคัญที่สามารถใช้วัดระดับความพร้อมของแต่ละประเทศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้วยเช่นกัน จันทรพา ทัดภูธร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จึงได้ทำการศึกษาความพร้อมและการเตรียมตัวทางการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วิเคราะห์ภาพรวมของการเตรียมตัวและความพร้อมทางการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยการวิเคราะห์ภาพรวมของการเตรียมตัวและความพร้อมทางการศึกษา

2. เปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง ตลอดจนแนวทางในการรับรู้และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพยายามร่วมกันสร้างชุมชนในระดับนานาชาติ (Regionalization) ระหว่างกลุ่มประเทศของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) กับกรณีการรวมตัวของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (European Union : EU)

วิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งศึกษาวิเคราะห์เฉพาะประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน 9 ประเทศ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากตัวบท (Texts) ในเอกสาร (Documents) ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ได้จากการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างประชาคมอาเซียน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาจำนวน 4 ราย ได้แก่ 1) ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน 2) นายเทพชัย หยอง ผู้อำนวยการไทยพีบีเอส 3) ดร.วลัยพร แสงนภาพร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ สภาการศึกษาแห่งชาติ และ 4) รศ.ดร.วิทยา จีระเดชากุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ ซีเมส (Southeast Asian Ministers of Education Secretariat : SEAMES) โดยผู้วิจัยได้ใช้โมเดล EKSA เพื่ออธิบายถึงความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน 4 ด้านคือ ด้านภาษาอังกฤษ (English) ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (Knowledge of Asean Community) ด้านทักษะอาเซียน (Asean Skills) และด้านเจตคติต่ออาเซียน (Attitudes towards Asean Integration) ทั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง (Similarities and Differences) ตลอดจนแนวทางในการรับรู้และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพยายามร่วมกันสร้างชุมชนในระดับนานาชาติ (Regional Integration) ระหว่างกลุ่มประเทศของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) กับกรณีการรวมตัวของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU)

ผลการศึกษาวิจัย

1. การเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

1) ประเทศบรูไน (Brunei)

บรูไนมีความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษและไม่น้อยกว่าชาติสมาชิกอื่น ๆ เนื่องจากมีการใช้ภาษาอังกฤษและภาษามาเลย์เป็นสื่อการสอน ทั้งมีการสนับสนุนโครงการ Brunei-US English Language Enrichment Project for ASEAN เป็นเงินสูงถึง 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือประมาณ 750 ล้านบาท และรัฐบาลส่งเสริมการศึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนกับประชาชนทั้งในระดับประเทศและระดับต่างประเทศทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีทักษะและเจตคติที่ดีต่ออาเซียน

2) ประเทศกัมพูชา (Cambodia)

กัมพูชาให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษมากขึ้น ภาษาอังกฤษจึงได้รับความนิยมสูงสุด รองลงมาเป็นภาษาฝรั่งเศส และอีกภาษาหนึ่งที่ได้รับนิยมนามากคือ ภาษาจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาว กัมพูชาเชื้อสายจีน ขณะที่บรรดาคณาจารย์ส่วนใหญ่ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั่วประเทศใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาฝรั่งเศสในการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ของกัมพูชามีการศึกษาน้อย อัตราการรู้หนังสือยังต่ำ จึงเป็นจุดอ่อนที่สุดทางด้านการศึกษา ซึ่งทำให้กัมพูชาขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับ

อาเซียน เนื่องจากมีข้อห้ามวิจารณ์ทางการเมือง ทำให้ประชาชนขาดการแสดงออกทางการเมือง แต่ประชาชนมีเจตคติต่ออาเซียนในทางบวก

3) ประเทศอินโดนีเซีย (Indonesia)

นโยบายที่เด่นชัดของอินโดนีเซียคือ การมุ่งทำให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางภาษาที่สอง รองจากภาษาอินโดนีเซียที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกันภายในประเทศ และมีการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนบ่อยมากทางเว็บไซต์ของสำนักข่าว Antana (<http://www.antaraneews.com>) แต่โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของพลเมืองอินโดนีเซียมีแตกต่างกันมาก จึงส่งผลกระทบต่อการกระจายข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับอาเซียน นอกจากนี้ การมีนโยบายต่างประเทศเกี่ยวกับอาเซียนที่เด่นชัดและการเป็นสมาชิกของกลุ่ม G20 (กลุ่มรวมตัวด้านเศรษฐกิจ จำนวน 20 ประเทศ) ทำให้ประเทศมีการพัฒนาการศึกษาโครงสร้างทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในการสร้างประชาคมอาเซียน ทั้งมีการเอาใจจูงกับกิจกรรมและกิจการต่าง ๆ ของอาเซียน และเนื่องจากอาเซียนเป็นเสาหลักในนโยบายต่างประเทศของอินโดนีเซีย เจตคติของประเทศต่ออาเซียนจึงเป็นบวก และคนอินโดนีเซียมีทัศนคติที่ดีต่ออาเซียน

4) ประเทศลาว (Laos)

ลาวได้จัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่ทุกภาคส่วน เพื่อให้ประเทศสามารถปรับตัวได้ทัน แต่ลาวยังมีปัญหาด้านภาษาอังกฤษอยู่มาก ทำให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนได้น้อย พลเมืองลาวจึงต้องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านอาเซียน อย่างไรก็ตาม ประชาชนลาวมีเจตคติที่ดีต่ออาเซียน เนื่องจากมีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน แต่ขาดปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศ

5) ประเทศมาเลเซีย (Malaysia)

ชาวมาเลเซียมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษสูงมาก แม้จะมีภาษามาเลย์เป็นภาษาประจำชาติก็ตาม ทั้งมาเลเซียยังมุ่งพัฒนาคุณภาพของประชากรอย่างครบวงจร โดยมีเป้าหมายทางการศึกษาคือการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สูง มาเลเซียจึงมีเจตคติที่ดีและมีความพร้อมในการเตรียมตัวทางด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนแก่ประชาชนของประเทศอยู่ในระดับที่สูง

6) ประเทศพม่า (Myanmar)

แม้พม่าเคยอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษเกือบหนึ่งร้อยปี (ค.ศ. 1901–1969) แต่ปัจจุบันพม่ายังมีปัญหาด้านการเข้าถึงการศึกษา เนื่องจากปัญหาภายในประเทศและปัญหาด้านการให้บริการระบบสาธารณสุข โภคทางการศึกษาและระบบการศึกษาของประเทศ ระบบการศึกษาพม่าจึงไม่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียนให้แก่พลเมืองส่วนใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ จึงทำให้พม่ามีความพร้อมน้อยและจำเป็นในการเตรียมตัวสูงในด้านการพัฒนาทักษะการทำงาน อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมกับอาเซียน โดยเฉพาะชาวพม่าที่แสวงหาโอกาสที่ดีกว่าในชีวิตโดยการทำงานในประเทศไทย เนื่องจากเห็นประโยชน์จากการที่พม่าจะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

7) ประเทศฟิลิปปินส์ (Philippines)

จุดแข็งของฟิลิปปินส์คือ ความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน และมีนโยบายสองภาษาคือใช้ภาษาฟิลิปปินส์และภาษาอังกฤษ เป็นภาษาราชการ ภาษา

ของการศึกษาและภาษาอย่างเป็นทางการของการเรียนรู้หนังสือในสถาบันอุดมศึกษา ทำให้ประชาชนมีความรู้ และมีทักษะเกี่ยวกับอาเซียน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่ออาเซียนและเป็นมิตรกับชาวต่างชาติอีกด้วย

8) ประเทศสิงคโปร์ (Singapore)

สิงคโปร์มีนโยบายด้านภาษาที่ชัดเจน กล่าวคือ ให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง (Lingua Franca) และเป็นภาษาในการเรียนการสอน สิงคโปร์จึงมีทั้งความรู้และความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษเกี่ยวกับอาเซียนอันเป็นทักษะที่สำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน และประชาชนมีเจตคติที่ดีและมีความมั่นใจในการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของเอเชียและอาเซียน

9) ประเทศเวียดนาม (Vietnam)

เวียดนามเป็นประเทศที่มีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับสมาชิกส่วนใหญ่ของอาเซียน เช่น ไทย ลาว กัมพูชา เนื่องจากเดิมเวียดนามเคยอยู่ภายใต้การปกครองของจีน จึงได้รับอิทธิพลจากภาษาจีน อย่างไรก็ตาม เวียดนามได้ให้ความสนใจต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นที่นิยมมากขึ้นเป็นภาษาที่สองทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนมากขึ้น และเป็นการยกระดับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ประชาชนชาวเวียดนามจึงมีทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน โดยมีแผนที่จะก้าวขึ้นเป็นประเทศอุตสาหกรรมและทันสมัยใน ค.ศ. 2020

2. ผลการวิเคราะห์ความพร้อมของแต่ละประเทศสมาชิก

1) ประเทศบรูไน (Brunei)

บรูไนมีความพร้อมระดับปานกลาง และมีความได้เปรียบในด้านงบประมาณและความสงบสุขของบ้านเมือง จึงนำไปสู่ความเป็นชาติที่มีระดับการพัฒนาสูง ทำให้บรูไนมีงบประมาณจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ประเทศกัมพูชา (Cambodia)

กัมพูชามีความพร้อมในระดับต่ำ ความยากจนและผลของสงครามกลางเมือง ทำให้ระบบการศึกษายังคงล้าหลังกว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของอาเซียน กัมพูชาจึงต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากประชาคมระหว่างประเทศ และเนื่องจากอาเซียนมุ่งเน้นการลดช่องว่างในการพัฒนาประเทศ กัมพูชาจึงมีทัศนคติที่ดีต่อการสร้างประชาคมอาเซียน

3) ประเทศลาว (Laos)

ลาวมีความพร้อมอยู่ที่ระดับเดียวกับกัมพูชา จึงมีสภาพที่ยังต้องการการพัฒนาเนื่องจากเป็นประเทศที่มีความยากจนสูง ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาประเทศ แต่ความพร้อมของลาวคือพลเมืองลาวมีความต้องการความรู้ และมีความจริงจังในการรวมกลุ่มอาเซียน

4) ประเทศอินโดนีเซีย (Indonesia)

อินโดนีเซียมีความพร้อมในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และมองว่าอาเซียนคือแผนนโยบายที่สำคัญของประเทศ แต่ความยากจนและความหลากหลายของประชากร ทำให้ยากแก่การพัฒนาได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมในทุกด้าน แต่อินโดนีเซียมีนักการเมืองที่น่าเชื่อถือและมีระบอบการปกครองที่มั่นคงพอสมควร ขณะที่ปัญหากลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงในประเทศ อาจเป็นปัญหาด้านเจตคติต่อการรวมตัวเป็นอาเซียน

5) ประเทศมาเลเซีย (Malaysia)

มาเลเซียมีความพร้อมในระดับสูง มีจุดเด่นทางด้านภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สนับสนุนโดยรัฐบาลกลาง ที่ยังคงมีความมุ่งมั่นสูงที่จะก้าวขึ้นเป็นสมาชิกอาเซียนระดับแกนนำ ทั้งต้องการพัฒนาการศึกษาให้ได้สูงยิ่งขึ้นคือต้องการยกระดับประเทศสู่ความเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือมีลักษณะของประเทศที่พัฒนาแล้ว

6) ประเทศพม่า (Myanmar)

พม่ามีระดับความพร้อมในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และมีทิศทางการพัฒนาการศึกษาที่ดีขึ้นหลังการเริ่มเปิดประเทศ ปัจจุบันการศึกษาของพม่ายังมีปัญหามากมาย เช่น การเข้าถึงการให้บริการทางการศึกษา และการมีสถาบันการศึกษาระดับสูงน้อย ความพร้อมหลักของพม่าจึงได้แก่การมองอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ และยินดีที่จะร่วมกันสร้างประชาคมอาเซียนร่วมกับชาติสมาชิกอื่น ๆ

7) ประเทศฟิลิปปินส์ (Philippines)

ฟิลิปปินส์มีความพร้อมเป็นอันดับที่สองรองจากสิงคโปร์เล็กน้อย แต่ประชากรของประเทศยังยากจนอยู่ และฟิลิปปินส์มีประชากรมากเป็นอันดับที่สองของอาเซียน โดยประชากรมีความสามารถในการปรับตัวและมีความพร้อมสูงในเกือบจะทุก ๆ ด้าน

8) ประเทศสิงคโปร์ (Singapore)

สิงคโปร์มีระดับความพร้อมที่สูงที่สุด เนื่องจากมีความพร้อมเกือบทุกด้านทั้งด้านภาษาอังกฤษ ด้านทักษะอาเซียน ยกเว้นด้านเดียวคือ เจตคติต่อการรวมกลุ่มอาเซียน ซึ่งดูเหมือนว่าจะยังมีนโยบายต่อแรงงานต่างชาตินี้ที่เคร่งครัดจนเกินไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสิงคโปร์จะไม่ส่งเสริมความเป็นอาเซียน

9) ประเทศเวียดนาม (Vietnam)

เวียดนามมีความพร้อมในระดับปานกลาง และไม่เป็นรองประเทศใดในด้านการศึกษาคความขยันหมั่นเพียรเรียนรู้ของคนในชาติ เวียดนามมีจุดเด่นในฐานะชาติสมาชิกอาเซียนที่มีจังหวะในการพัฒนาทางการศึกษาและมิติอื่น ๆ ของประเทศอย่างรวดเร็ว การเตรียมตัวเพื่ออาเซียนของเวียดนาม จึงมีความสอดคล้องไปกับการพัฒนาประเทศ

ดังนั้น หากพิจารณาในภาพรวมของผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่า ประเทศสมาชิกทั้งเก้าของอาเซียนมีระดับความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษ โดยสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน มีความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษในระดับที่สูงกว่าสมาชิกอีกห้าชาติ สมาชิกอาเซียนที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับที่ต่ำกว่า ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีเจตคติในทางบวกต่อการร่วมกันสร้างประชาคมอาเซียน เนื่องจากประชาชนจะได้ประโยชน์ในการสร้างกลุ่มทางเศรษฐกิจ ขณะที่กว่าครึ่งของอาเซียนยังเป็นประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างชาติอยู่ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการรวมตัวของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป พบว่า สมาชิกของอียูส่วนใหญ่เป็นประเทศผู้บริจาค (Donors) อาเซียนมีช่องว่างของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของชาติสมาชิกที่สูงกว่าสหภาพยุโรปหรืออียู ระดับการพัฒนาทางการศึกษา ระบบและกลไกของความร่วมมือทางการศึกษาของอียูมีความชัดเจนกว่าอาเซียน นโยบายทางด้านภาษาของอียูกับอาเซียนแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด อาเซียนระบุเอาไว้ในกฎบัตรว่าภาษาอังกฤษคือภาษาที่ใช้ในการทำงานของ

อาเซียน (Working Language) แต่อียูใช้นโยบายพหุภาษา อียูเน้นการศึกษาด้านหน้าที่พลเมือง (Civic Education) เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง สิทธิและหน้าที่พลเมืองแบบตะวันตก ในขณะที่หลายชาติในอาเซียนยังคงเน้นการศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน ทั้งอียูและอาเซียนต่างมุ่งสร้างสันติภาพและความมั่งคั่งร่วมกันของชาติสมาชิก

ข้อเสนอแนะของนักวิจัย

1. ประเทศไทยควรเร่งพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยโดยรวม พร้อม ๆ กับการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอาเซียน เช่น เมียนมาร์ เขมร จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น บาหลี เป็นต้น
2. ควรเน้นเปลี่ยนมโนทัศน์และความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับการรวมตัวกันในระดับภูมิภาคให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ เช่น การมองว่าการรวมกลุ่มนั้นทำไปเพื่อความผาสุกและความมั่งคั่งร่วมกันอย่างยั่งยืน
3. ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของคนไทยให้ครอบคลุมไปถึงสมรรถนะข้ามพหุสัณฐาน เช่น ทักษะทางสังคม การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน ความเพียร ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ทักษะไอซีที การรู้เท่าทันสื่อ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและของโลก

ความคิดเห็นของผู้เรียบเรียง

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อประชาคมและมวลประชาชาวอาเซียนด้วยกัน ดังนั้น การเตรียมตัวและการสร้างความพร้อมทางด้านการศึกษาของบรรดาประเทศสมาชิกทั้ง 9 ประเทศ ซึ่งยังมีความแตกต่างกันอยู่ ประเทศไทยในฐานะสมาชิกกลุ่มอาเซียนจึงจำเป็นต้องเร่งระดับการสร้างความพร้อมทางด้านการศึกษา ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างประชาคมอาเซียน ดังนั้น หน่วยงานด้านการศึกษา โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการของไทยเรานั้น ควรสร้างระบบหรือการควบคุมและจัดการคุณภาพทางการศึกษาของคนในชาติในการสร้างภูมิคุ้มกันให้การดำรงอยู่ของคนในชาติต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอีกไม่นานข้างหน้าที่จะถึงนี้

เอกสารอ้างอิง

จันทร์พา ทัดภูธร. (2556). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การศึกษาความพร้อมและการเตรียมตัวทางด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ในปีพุทธศักราช 2558. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ภาพอ้างอิง

สมาชิกอาเซียน. สืบค้น 30 ธันวาคม 2559. จาก <https://coopermini907.wordpress.com/>

บทความที่น่าสนใจ

การวางแผนเพื่อการออมหลังเกษียณ

เรียบเรียงโดย ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์

ภาพจาก : <http://sistacafe.com/summaries/>

การเกษียณอายุ หมายถึง การหยุดงานประจำและไม่มีรายได้หลักอีกต่อไป ขณะที่ชีวิตหลังเกษียณอายุยังคงมีค่าใช้จ่ายสำหรับการดำรงชีพ ซึ่งไม่มีใครทราบล่วงหน้าได้ว่าจะมีชีวิตที่ยาวนานมากน้อยแค่ไหน ยิ่งอายุยืนเท่าไร ยิ่งต้องใช้เงินมากขึ้นเท่านั้น การวางแผนเพื่อการออมหลังเกษียณจึงเป็นเรื่องที่ทุกคนควรให้ความสำคัญ และควรเริ่มวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณแต่เนิ่น ๆ “ลงมือออมให้เร็วที่สุด” เพื่อจะได้มีช่วงระยะเวลาพอสมควรให้เงินงอกเงยเพื่อความมั่นคงในชีวิตของผู้เกษียณเอง

การออมคือ รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้ เรียกว่า เงินออม โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่ารายจ่ายทางที่จะเพิ่มเงินออมให้แก่บุคคลอาจทำได้โดยการพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น เช่น การทำงานมากขึ้น การหารายได้พิเศษ การปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพเพื่อมีรายได้ที่สูงขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ การลดรายจ่ายโดยใช้เงินเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมก็จะทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้เช่นกัน เงินออมจึงเป็นปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายซึ่งบุคคลกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ อีกทั้งเงินออมยังใช้สำหรับแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลได้ด้วย ดังนั้น บุคคลจึงควรมีการออมอย่างสม่ำเสมอในชีวิต อย่างไรก็ตาม การวางแผนและบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพหรืออย่างน้อยเพียงพอกับการดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุขนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ระยะเวลาแห่งช่วงชีวิต (Longevity) เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าผู้เกษียณจะต้องใช้เงินออมที่ออมไว้อีกกี่ปีหลังเกษียณ โดยในปัจจุบันช่วงชีวิตโดยเฉลี่ยของผู้ชายคือ 72 ปี และของผู้หญิง 75 ปี การที่

เทคโนโลยีการแพทย์ที่ก้าวหน้าขึ้น อาจทำให้มนุษย์มีอายุยืนยาวกว่าค่าเฉลี่ยดังกล่าว และเมื่อมีอายุยืนยาวขึ้น จำนวนเงินที่ต้องการใช้จ่ายเกษียณอายุก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

2. อัตราเงินเฟ้อที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาของเกษียณอายุ (Inflation) ซึ่งเงินเฟ้อเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุม และเป็นสิ่งที่ทำให้เงินออมที่ออมไว้ในแต่ละปีนั้น “ด้อยค่าลง” กล่าวคือ ยิ่งระดับอัตราเงินเฟ้อสูงมากเท่าใด เงินออมที่ได้ออมไว้นั้นจะด้อยค่าลงมากเท่านั้น

3. วิถีชีวิต (Lifestyle) โดยทั่วไปการใช้จ่ายหลังเกษียณจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 70 ของรายจ่ายปัจจุบันเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งเงินจำนวนนี้อาจแตกต่างกันออกไปตามคุณภาพชีวิต ปัญหาสุขภาพ ภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมหรืองานอดิเรกของแต่ละบุคคล

4. สุขภาพ (Health) หากเกิดปัญหาสุขภาพไม่ว่าก่อนหรือหลังเกษียณ เงินออมเพื่อการเกษียณที่ย่อมจะได้รับผลกระทบแน่นอน

ส่วนเคล็ดลับการเกษียณอายุได้อย่างมีความมั่นคงทางการเงิน มีดังนี้

1. เริ่มออมอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่อายุน้อย ๆ เพราะยิ่งเราเริ่มต้นออมช้าเท่าไร ภาระในการเก็บออมต่อเดือนก็จะยิ่งทวีคูณมากขึ้นเท่านั้น

อายุที่เริ่มต้นออม	เงินออมรายเดือน (ร้อยละของเงินเดือน)
เริ่มทำงาน-39 ปี	ร้อยละ 10-15
40-49 ปี	ร้อยละ 20-25
50-54 ปี	ร้อยละ 45-50
55-59 ปี	ร้อยละ 80-85

2. รู้จักเลือกลงทุน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนโดยเฉลี่ยสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ เช่น กองทุนรวม พันธบัตร หุ้นกู้ หุ้นสามัญ ฯลฯ โดยคำนึงถึงผลตอบแทนและความเสี่ยงที่ยอมรับได้

3. ฉลาดซื้อ รู้จักเลือกซื้อเฉพาะสิ่งที่จำเป็น คุ่มค่า และคุ้มประโยชน์ใช้งาน

4. ฉลาดใช้ รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด รักษาสิ่งของต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการใช้งานได้นาน ๆ รวมถึงการใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม สุขกาย สุขใจ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การจัดสรรเงินลงทุนสำหรับการออมหลังเกษียณต้องคำนึงถึงด้วยว่า แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยที่ลดลงและการที่ประเทศไทยได้เข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้กลไกของระบบการเงินเปลี่ยนไป รูปแบบการออมเก่า ๆ อาจเริ่มไม่เหมาะสมหรือมีผลการตอบแทนน้อย ขณะที่รูปแบบการลงทุนใหม่ ๆ มีให้เลือกมากยิ่งขึ้น โดยแต่ละประเภทของการลงทุนจะมีทั้งข้อดีและข้อเสียซึ่งแตกต่างกันไป ดังที่นำเสนอต่อไปนี้

ประเภทการลงทุน	ข้อดี	ข้อเสีย
<p>1. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (รวมถึงกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บออมอย่างเป็นระบบ - ได้รับเงินสมทบจากต้นสังกัดอีกหนึ่งเท่าตัวของทุกเดือน - ผลตอบแทนจากการลงทุนได้รับการยกเว้นภาษี หากสมาชิกทำงานจนเกษียณอายุ พิกัดหรือเสียชีวิต - เงินสะสมของพนักงานได้รับสิทธิลดหย่อนภาษีและยกเว้นภาษีสูงถึงปีละ 300,000 บาท - เงินกองทุนแยกจากเงินทุนของบริษัท นายจ้างจึงไม่สูญหายแม้บริษัทล้มละลาย - เป็นเงินก้อนใหญ่จึงลงทุนได้หลากหลาย - มีกฎหมายให้ความคุ้มครอง มีข้อกำหนดการลงทุนที่เข้มงวด และต้องมีบริษัทผู้เชี่ยวชาญการลงทุนเป็นผู้บริหารกองทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีสภาพคล่อง หากมีความจำเป็นต้องใช้เงิน ต้องกู้เงิน โดยใช้เงินสะสมเป็นตัวอ้างอิง ซึ่งขึ้นกับนโยบายของแต่ละกองทุนหรือต้องลาออกจากกองทุน ซึ่งต้องรับภาระภาษีของเงินทั้งจำนวน - หากมีการย้ายงานหรือออกจากงาน ต้องออกจากกองทุนเดิม ทำให้การเก็บเงินขาดตอน เว้นแต่จะได้งานใหม่ที่และไม่มีระยะทดลองงาน เพื่อให้สามารถโอนเงินเดิมเข้าร่วมในกองทุนของบริษัทใหม่ได้ทันที - เงินส่วนใหญ่ลงทุนในพันธบัตรและหุ้นกู้ ดังนั้น ผลตอบแทนการลงทุนอาจผันผวนตามภาวะดอกเบี้ยที่ขึ้นลงได้
<p>2. ประกันชีวิต</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บออมอย่างเป็นระบบ - ได้รับผลตอบแทนที่ค่อนข้างแน่นอนตลอดสัญญา - ได้รับการคุ้มครองเต็มวงเงินทันทีที่เก็บออม - มีสวัสดิการต่าง ๆ ให้ เช่น การรักษาพยาบาล เงินชดเชยต่าง ๆ - ไม่เสียภาษีทั้งเงินปันผลและเงินสินไหม - ได้สิทธิลดหย่อนภาษีปีละ 50,000 บาท - กฎหมายให้ความคุ้มครองสูง มีข้อกำหนดการลงทุนที่เข้มงวด หรือสิทธิในกรณีที่เสียชีวิต เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิยึดเงินสินไหมเกินกว่าเบี้ยประกันที่จ่ายไป 	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพคล่องต่ำ หากมีความจำเป็นต้องใช้เงินต้องกู้เงินจากกรมธรรม์ หรือเวนคืนกรมธรรม์ ซึ่งมักจะขาดทุน (ถ้ายังไม่ถึงจุดคุ้มทุน) - ผู้ลงทุนต้องมีอายุและสุขภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน - มีภาระฝากเบี้ยประกันทุกปีตามสัญญา - การเบิกสวัสดิการต่าง ๆ มีเงื่อนไขและข้อกำหนดเฉพาะ ผู้ลงทุน ควรศึกษาและทำความเข้าใจให้ดีเสียก่อน
<p>3. กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - คนทุกสาขาอาชีพมีสิทธิเข้าร่วมกองทุนได้ - สามารถลงทุนได้ไม่จำกัดหน่วยลงทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องเพิ่มเงินลงทุนสม่ำเสมออย่างน้อยปีละครั้งไม่ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี

ประเภทการลงทุน	ข้อดี	ข้อเสีย
	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถโอนย้ายการลงทุนจากกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพหนึ่งไปยังกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพอื่นได้ - เงินลงทุนจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้สูงถึง 300,000 บาทต่อปี - ผลตอบแทนจากการลงทุนได้รับการยกเว้นภาษีหากมีการลงทุนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และผู้ลงทุนมีอายุถึง 55 ปี 	<ul style="list-style-type: none"> - การลงทุนจะเป็นระยะยาว ต่อเนื่องไม่มีการจ่ายเงินปันผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ระหว่างลงทุน จะจ่ายคืนแก่ผู้ลงทุนครั้งเดียวเมื่อมีการไถ่ถอนหน่วยลงทุน - หากไถ่ถอนก่อนผู้ลงทุนมีอายุ 55 ปี จะต้องคืนภาษีที่ได้รับการลดหย่อนใน 5 ปี สุดท้ายและผลตอบแทนจากการลงทุนที่เกิดขึ้นทั้งหมดจะต้องนำมาคำนวณภาษีเงินได้ ณ ปีที่ไถ่ถอน - การลงทุนย่อมมีความเสี่ยงขึ้นอยู่กับนโยบายการลงทุนของกองทุนนั้น ๆ ว่า ลงทุนหลักทรัพย์ประเภทใด
4. เงินสด	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนำมาใช้ได้ทันทีได้ตลอดเวลา - ไม่กังวลเรื่องสถาบันการเงินล้ม - ไม่มีภาระเก็บเงินจะเก็บเท่าไรเมื่อไหร่ก็ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ยุ่งยากในการจัดเก็บ เสียต่อการถูกโจรกรรม - เงินไม่กองงาย - หากมีเงินจำนวนมาก (เกินกว่า 5 ล้านบาท) เสียต่อการถูกเพ่งเล็งว่าฟอกเงิน
5. เงินฝาก (ออมทรัพย์/ประจำ)	<ul style="list-style-type: none"> - เบิกถอนสะดวก - มั่นคง - ได้รับผลตอบแทนแน่นอน - ใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน - มีจำนวนเงินน้อยก็ฝากได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยที่ลดลง - เมื่อครบรอบการฝากเงิน (rollover) ในอนาคต รัฐมีแนวโน้มจะยกเลิกการค้ำประกันเงินฝาก - ผลตอบแทนต่ำ - เสียภาษีดอกเบี้ยร้อยละ 15 (ฝากประจำ)
6 ตัวแลกเงิน บัตรเงินฝาก	<ul style="list-style-type: none"> - ดอกเบี้ยสูง - มั่นคง เนื่องจากธนาคารเป็นผู้ออกหรือค้ำประกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพคล่องต่ำ ต้องฝาก 1 ปีขึ้นไป - หากต้องการใช้เงินก่อนต้องขายลดราคา - เสียภาษีดอกเบี้ย ร้อยละ 15

ประเภทการลงทุน	ข้อดี	ข้อเสีย
7. พันธบัตร	<ul style="list-style-type: none"> - มั่นคง เนื่องจากรัฐเป็นผู้ออกพันธบัตร - ดอกเบี้ยจะสูงกว่าธนาคาร และรับรองดอกเบี้ยในระยะเวลายาวกว่า - ใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพคล่องต่ำ - ถ้าต้องการขายก่อนครบกำหนดสัญญาจะมีความเสี่ยงในเรื่องความผันผวนของราคาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย เพราะถ้าหากอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงเพิ่มขึ้น พันธบัตรที่ออกในช่วงก่อนหน้านี้อาจจะลดลง - ตลาดพันธบัตรไม่ได้เป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพ ถ้าต้องการใช้เงินก่อนครบกำหนดจะขาย จะขายไม่ได้ราคา - ใช้เงินลงทุนมาก - เสียภาษีดอกเบี้ยร้อยละ 15
8. หุ้นกู้	<ul style="list-style-type: none"> - ดอกเบี้ยสูง - รับรองอัตราดอกเบี้ยที่สูง หากเป็นหุ้นกู้แบบกำหนดอัตราดอกเบี้ยคงที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพคล่องต่ำ - เป็นการกู้ยืมที่ไม่มีหลักประกัน จึงมีความเสี่ยงในเรื่องการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย - มีความผันผวนของราคา หากต้องการขายออกก่อนครบกำหนด - ตลาดหุ้นกู้ยังไร้ประสิทธิภาพ โดยเฉพาะของบริษัทที่มีพื้นฐานอ่อน จะไม่ค่อยมีการซื้อขาย ทำให้ขายไม่ได้ราคาหรือไม่มีผู้รับซื้อ - เสียภาษีดอกเบี้ยร้อยละ 15 - ใช้เงินลงทุนมาก
9. กองทุนตราสารหนี้	<ul style="list-style-type: none"> - บริหารผ่านมืออาชีพ - มีเงินน้อยก็สามารถลงทุนได้ - ไม่เสียภาษีหากขายหน่วยลงทุนแล้วได้กำไร (capital gain) - ซื้อขายหน่วยลงทุนได้ตลอดเวลาผ่านเคาร์เตอร์ ธนาคาร หรือตู้ ATM 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเสี่ยงในเรื่องของราคาที่ผันผวนจากการเปลี่ยนแปลงของดอกเบี้ย - ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบริหารค่าโฆษณา แต่มักต่ำกว่าการเสียภาษีถ้าลงทุนด้วยตัวเอง - เงินปันผลต้องจ่ายภาษีร้อยละ 10

ประเภทการลงทุน	ข้อดี	ข้อเสีย
10. หุ้นสามัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ผลตอบแทนสูงมาก หากลงทุนได้ถูกจังหวะทั้งในส่วนของกำไรจากราคาที่เพิ่มขึ้นและเงินปันผล - กำไรจากราคาซื้อขายหุ้นไม่ต้องเสียภาษี - มีสินค้าให้เลือกลงทุนมากมาย ทั้งประเภทธุรกิจ ขนาดราคาหุ้น หรือลักษณะการเหวี่ยงตัวของราคาหุ้น - มีสภาพคล่อง ซื้อขายได้ทุกวันทำการ 	<ul style="list-style-type: none"> - เสี่ยงสูง อาจไม่ได้รับเงินต้นคืนหรือขาดทุนจำนวนมาก - จะได้รับเงินปันผลก็ต่อเมื่อบริษัทมีผลกำไร - ต้องติดตามข่าวสารตลอดเวลา - ราคาหุ้นไม่ได้ขึ้นกับปัจจัยพื้นฐานอย่างเดียว แต่ขึ้นกับภาวะตลาดรวมและจิตวิทยาฝูงชนด้วย - เงินปันผลต้องเสียภาษีร้อยละ 10 หัก ณ ที่จ่าย แต่สามารถนำมาเครดิตภาษีคืนได้บางส่วน เวลาเรียกเสียภาษีบุคคลธรรมดา
11. กองทุนรวมตราสารหนี้	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เงินจำนวนน้อยก็ลงทุนได้ - ได้ผลตอบแทนสูง หากภาวะตลาดหุ้นดี - บริหารโดยมืออาชีพ มีการกระจายลงทุนในหุ้นพื้นฐาน - ไม่เสียภาษีจากกำไรของราคาหน่วยลงทุน - ซื้อขายหน่วยลงทุนได้ตลอดเวลา 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเสี่ยงเนื่องจากลงทุนในหุ้นสามัญเป็นหลัก - เงินปันผลที่ได้รับต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายร้อยละ 10 - ผลตอบแทนจากการลงทุนต้องหักค่าใช้จ่ายในการบริหารก่อน - เนื่องจากเน้นลงทุนในหุ้นพื้นฐาน ดังนั้น ผลตอบแทนจึงขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก
12. บ้านเช่า/หอพัก/แฟลต/อาคารพาณิชย์ให้เช่า/อพาร์ทเมนต์	<ul style="list-style-type: none"> - มีรายได้เข้าทุกเดือน และปรับราคาขึ้นได้ในอนาคต - ราคาอสังหาริมทรัพย์มีโอกาสสูงขึ้นได้ในอนาคต โดยเฉพาะการซื้อในช่วงที่ยังมีราคาต่ำ - เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ลงทุนสูง หรือภาระผ่อนนาน สภาพคล่องต่ำ ต้องรอจังหวะขายหากต้องการเงินต้นคืน - มีความเสี่ยง เรื่องหาผู้เช่า ต้องมั่นใจว่าอัตราการเช่าพักหรือเช่าต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป - มีภาระในการบริหาร ตามเก็บค่าเช่าหรือซ่อมแซม บำรุงรักษา - การลงทุนต้องซื้อด้วยเงินสด หากใช้เงินดาวน์ ค่าเช่าที่ได้รับต้องใกล้เคียงกับเงินผ่อนในแต่ละเดือนหรือมากกว่า

ประเภทการลงทุน	ข้อดี	ข้อเสีย
13. ทองคำ	<ul style="list-style-type: none"> - ซื้อขายง่าย - เป็นหลักทรัพย์ที่ยอมรับกันทั่วโลก - ดังนั้น ในกรณีที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทองคำจะเป็นแหล่งพักเงิน ทำราคาขยับสูงขึ้นได้ - ในช่วงอัตราเงินเฟ้อสูง เช่น ภาวะสงครามจะมีราคาสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีแนวโน้มด้อยค่าลงเรื่อย ๆ - เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกลดความนิยมในการใช้ทองคำ - เป็นทุนสำรองของประเทศ - เสี่ยงต่อการถูกโจรกรรม

ประเด็นเรื่องการออมและการจัดสรรเงินลงทุนสำหรับการออมหลังเกษียณอายุจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นเป็นอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลและประเทศ เนื่องจากไม่เพียงแต่ประเทศที่กำลังพัฒนาเท่านั้นที่กำลังประสบปัญหาการออมที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตภายหลังเกษียณ แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ ก็ประสบปัญหาที่คนในชาติไม่มีเงินออมที่เพียงพอ เพื่อใช้จ่ายในวัยเกษียณเช่นกัน ทั้งที่ประเทศเหล่านั้นมีระบบเงินบำนาญ (pension) ที่แข็งแกร่งและมีวัฒนธรรมในการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณมาช้านาน รวมทั้งมีเครื่องมือในการลงทุนมากมายเพื่อวัยเกษียณ เช่น ประกันบำนาญ (annuity product) เงินฝากสะสมเพื่อการเกษียณ (retirement saving account) กองทุนบำเหน็จ/บำนาญ (public pension fund) และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (provident fund) เป็นต้น แต่ผลงานวิจัยของ Boston College Center for Retirement Research พบว่า ประชากรในสหรัฐอเมริกาที่อายุ 60 ของผู้ที่มีรายได้ต่ำมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถรักษาสถานะความเป็นอยู่ให้คงเดิมได้ (standard of living) เมื่อถึงวัยเกษียณ เนื่องจากการออมเงินที่มีจำนวนไม่มากพอสำหรับการใช้จ่ายหลังเกษียณแล้ว ขณะที่ประเทศอังกฤษมีผลงานวิจัยเรื่อง The Prudential Class of 2014 Retirement Study ซึ่งพบว่า คนอังกฤษที่กำลังจะเกษียณในปี 2557 กว่าร้อยละ 18 จะประสบปัญหาทางการเงินในวัยเกษียณ นั่นคือ มีรายได้ต่ำกว่า 8,600 ปอนด์ ต่อปี ซึ่งเป็นค่าต่ำสุดของมาตรฐาน (standard of living) ส่วนประเทศไทยนั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติสรุปว่า ไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 โดยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.4 ของประชากรทั้งประเทศและคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในช่วงปี 2567-2568 โดยคาดว่าจะมีผู้สูงอายุกว่า 14 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด กล่าวคือ ในประชากรทุก ๆ 5 คนจะมีผู้สูงอายุ 1 คน สาเหตุมาจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรืออัตราการเกิดตัวอย่างรวดเร็วและอัตราการตายต่ำกว่าการเกิด ทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับประชากรกลุ่มอื่น ดังนั้น การที่ไม่ตระหนักถึงการดำเนินชีวิตภายหลังเกษียณ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมเข้าสู่ชีวิตสูงวัย การขาดการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ และการไม่รู้จักออมและลงทุนเพื่อเกษียณจะทำให้เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงินอย่างมากและต้องเป็นภาระของรัฐบาลในการดูแลประชากรกลุ่มนี้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยมีเครื่องมือที่จะช่วยลงทุนเพื่อการเกษียณอยู่น้อยมาก คือ ระบบประกันสังคม กองทุนเกษียณบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ไม่ได้เป็นระบบภาคบังคับให้คนทั้งประเทศเข้าร่วม หมายความว่า เฉพาะคนที่เข้าร่วมเท่านั้นถึงจะมีโอกาสได้รับสิทธิประโยชน์หรือผลตอบแทน ซึ่งผลการสำรวจพบว่า มีประชาชนที่กระจายอยู่ในระบบต่าง ๆ คิดเป็นเพียงไม่ถึงร้อยละ 25 ของประชากรทั้งประเทศ โดยแบ่งเป็นสมาชิกประกันสังคมประมาณ 12 ล้านคน สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการประมาณ 1.2 ล้านคน สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพประมาณ 2.6 ล้านคน

จำนวนบัญชีผู้ถือหน่วยลงทุน RMF ประมาณ 45,000 บัญชี หมายความว่า กว่าร้อยละ 75 ของประชากรในประเทศไทยไม่ได้อยู่ในระบบของการลงทุนเพื่อวัยเกษียณ

ดังนั้น นอกจากการออมและการจัดสรรเงินลงทุนจะมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตหลังเกษียณอายุแล้ว ยังส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศ เราทุกคนจึงควรเตรียมการวางแผนทั้งในส่วนของการออมและการลงทุนหลังเกษียณ ซึ่งควรมีการพิจารณาในการนำเงินออมไปลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดรายได้สำหรับใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ โดยการจะลงทุนในประเภทใดนั้นควรมีการคำนึงถึงองค์ประกอบหลักเกณฑ์พื้นฐานในการลงทุนคือ อุปนิสัยของผู้ลงทุน ขนาดของจำนวนเงินที่ลงทุน ผลตอบแทนจากการลงทุน ระดับความเสี่ยงในการลงทุน สภาพคล่องของเงินลงทุน และการกระจายเงินทุน ทั้งนี้ เพื่อผลตอบแทนที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตภายหลังเกษียณได้อย่างมั่นคง และมีสุขภาพทางการเงินที่ดีในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรธัช อยู่สุข. (3 กุมภาพันธ์ 2558). **การประกันชีวิตแบบบำนาญ**. สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.gotoknow.org/posts/58519>

การออมเงินและการลงทุน. (ม.ป.ป.). สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.sites.google.com/site/goimage88/test-2/kar-xxm-ngein-laea-kar-lngthun>

กิตติคุณ ธนารัฐพัฒนากิจ. (17 กรกฎาคม 2557). **ชีวิตหลังเกษียณ**. สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.morningstarthailand.com/th/news/126783/%E0%B8%8A%E0%aspx>

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). **วางแผนเกษียณ**. สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2559 จาก http://www.set.or.th/education/th/start/start_start_3_5.pdf

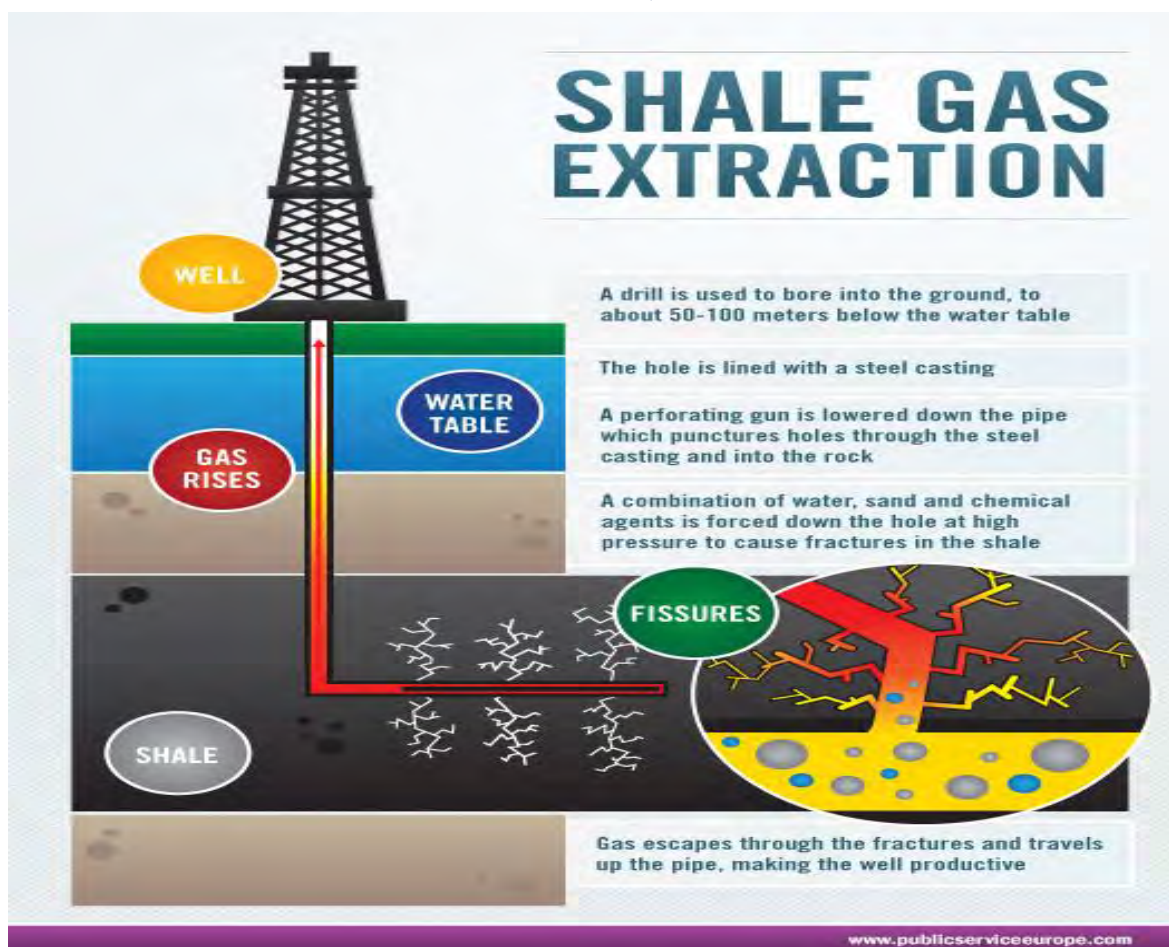
มาวางแผนเกษียณอายุกันเถอะ. (2553). สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2559 จาก www.thaifinancialadvisor.com/index.php?lay=show&ae=article&id=538638144.&wtype=1

ภาพอ้างอิง

หยอดกระปุก. สืบค้น 30 ธันวาคม 2559. จาก <http://sistacafe.com/summaries/>

ก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน : พลังงานทางเลือกใหม่

โดย ฐากร จุลินทร

รูปที่ 1 การสกัดก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน จาก <http://www.veteranstoday.com/wp-content/uploads/2014/09/shale-gas-extraction.jpg>

สภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการขยายตัวของประชากรที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นผลให้มีความต้องการใช้พลังงานในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งในภาพการคมนาคมขนส่ง อุตสาหกรรมการเกษตร การก่อสร้าง ทำให้แหล่งพลังงานที่มีอยู่เดิมถูกใช้จนเริ่มขาดแคลน ประกอบกับราคาน้ำมันในตลาดโลกมีความผันผวนสูง พลังงานหมุนเวียนมีกำลังการผลิตต่ำ รวมทั้งความเสี่ยงจากพลังงานนิวเคลียร์และถ่านหิน จึงมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อหาแหล่งพลังงานใหม่ ๆ มาใช้เป็นพลังงานทดแทนในอนาคต ซึ่งพลังงานทางเลือกใหม่ที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจอยู่ในปัจจุบันคือ แก๊สธรรมชาติจากหินดินดาน (Shale gas) รอบโลกวิจัยฉบับนี้ จึงขอนำเสนอบทความเรื่องของก๊าซธรรมชาติที่ได้มาจากหินดินดานตามลำดับเนื้อหาต่อไปนี้ คือ 1) ความหมายของการแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน 2) รูปแบบการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดาน 3) ข้อดีของการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดาน 4) ข้อเสียและข้อจำกัดของการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดาน 5) ศักยภาพและข้อจำกัดด้านการนำก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานมาใช้เป็นพลังงานทางเลือก และ 6) บทสรุปเรื่องก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานของประเทศ

1. ความหมายของการแปรสภาพก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน

หินดินดาน (shale) เป็นหินตะกอนเนื้อเม็ดที่ประกอบด้วยเม็ดตะกอนละเอียดขนาดเม็ดดิน และทรายแป้ง มีลักษณะเป็นชั้นบาง ๆ ส่วนที่ไม่แสดงลักษณะชั้นมักเรียกว่า หินโคลนที่เกิดสะสมตัวของตะกอนขนาดเล็กและซากพืชสัตว์ ในสภาพแวดล้อมที่เป็นน้ำนิ่งทั้งบนบก ชายฝั่งและในทะเลซึ่งครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง โดยหินตะกอนเนื้อละเอียดกลุ่มนี้พบมากกว่าหินตะกอนกลุ่มอื่นโดยเฉลี่ยร้อยละ 70 ของหินตะกอนทั้งหมด สำหรับหินดินดานที่มีอินทรีย์สารเป็นองค์ประกอบมากมักให้สีดำเข้ม ซึ่งมักเป็นหินต้นกำเนิดปิโตรเลียมเป็นอย่างดี โดยหินดินดานที่ให้ก๊าซ โดยทั่วไปถือเป็นแหล่งกักเก็บชนิดที่มีความต่อเนื่องและมักมีการกระจายตัวกว้างขวาง จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นแหล่งกักเก็บที่มีอายุการผลิตที่ยาวนาน (บริษัท สแกนอินเตอร์ จำกัด (มหาชน), 2558)

ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า หินดินดานมีหน้าที่เป็นทั้งหินต้นกำเนิดปิโตรเลียม (Source Rocks) โดยเป็นหินตะกอนที่มีสารอินทรีย์สะสมอยู่มาก ซึ่งสามารถแปรสภาพไปเป็นปิโตรเลียม และเมื่อปิโตรเลียมเคลื่อนที่จากแหล่งกำเนิดไปยังหินกักเก็บ (Reservoir Rocks) แล้ว หินดินดานยังทำหน้าที่เป็นหินปิดกั้น (Seal) ที่ทับอยู่ด้านบนหินกักเก็บ เนื่องจากหินดินดานมีคุณลักษณะที่เป็นเนื้อละเอียด สภาพซึมได้น้อย ทำให้ปิโตรเลียมไม่สามารถไหลลัดลอดออกจากหินกักเก็บได้ (คณะกรรมการการพลังงาน สภาผู้แทนราษฎร, 2557, น. 3-4) สำหรับในส่วนของ shale oil คือ น้ำมันดิบที่พบในชั้นหินดินดาน ทั้งนี้ มีการเรียกขานโดยทั่วไปที่ใช้คำว่า shale oil กับ tight oil ในความหมายเดียวกัน แต่แท้ที่จริงแล้วมีความหมายต่างกัน โดย shale oil คือ tight oil ประเภทหนึ่งที่มีคุณสมบัติซึมซาบไหลผ่านช้า ซึ่งในวงการอุตสาหกรรมน้ำมันสหรัฐอเมริกา ใช้คำว่า tight oil เป็นหลักเพราะเป็นคำที่กินความครอบคลุมและถูกต้องมากกว่าเพราะ tight oil พบได้ในหลายแหล่งไม่เฉพาะในชั้นหินดินดานเท่านั้น (ชาญชัย คุ่มปัญญา, 2556)

รูปที่ 2 หินดินดาน จาก http://www.rir.nrct.go.th/irdc/index.php?page=index_pr&action=detail&news_id=193#ad-image-0

โดยสรุปแล้ว ก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน (shale gas) คือ ก๊าซธรรมชาติที่เกิดจากการทับถมของซากพืชและสัตว์ที่ตายทับถมกันมาเป็นเวลาล้าน ๆ ปี และถูกกักอยู่ภายในชั้นหินดินดาน (natural gas from shale formations) ซึ่งหินดินดานจะทำหน้าที่เป็นทั้งแหล่งกำเนิดของก๊าซ และเป็นแหล่งเก็บโดยธรรมชาติด้วย

2. รูปแบบการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดาน

แก๊สธรรมชาติจากหินดินดานถูกค้นพบครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2364 ที่เมืองฟิโดเนีย รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา และถูกขุดมาใช้มากขึ้นในช่วง พ.ศ. 2513-2523 เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเกิดภาวะขาดแคลนก๊าซธรรมชาติ จึงมีการสำรวจก๊าซธรรมชาติจากแหล่งอื่น ๆ มากขึ้นนอกเหนือจากแหล่งเดิมที่มีอยู่ (เจนจิรา ภูริรักษ์พิติกร, น. 17, 2556) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การนำก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานมาใช้เรื่องใหม่ ทั้งนี้ได้เคยมีการสำรวจและขุดเจาะก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานด้วยเทคโนโลยีหลากหลายรูปแบบ แต่ไม่ประสบความสำเร็จมากนักเพราะมีต้นทุนที่สูง และด้วยเหตุที่ก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานเป็นก๊าซธรรมชาติประเภท unconventional gas ซึ่งเป็นก๊าซธรรมชาติที่อยู่ลึกลงไปถึงชั้นหินดินดานทำให้มีความยุ่งยากทั้งกระบวนการและต้นทุนการขุดค้นมาใช้ประโยชน์ (โดยปกติแล้วก๊าซธรรมชาติที่ใช้อยู่ในขณะนี้ เป็นก๊าซธรรมชาติประเภท conventional gas ที่อยู่ภายในโพรงของชั้นหินที่สึกไปในผิวโลก ซึ่งสามารถขุดมาใช้ประโยชน์ได้ง่าย) และอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการดังกล่าวไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจหรือหากขุดค้นได้ก็จะได้ในปริมาณที่น้อยและไม่คุ้มค่าในเชิงพาณิชย์

อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการคิดค้นวิธีการผลิตรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า Hydraulic Fracturing หรือ Fracking โดยการใช้แรงดันน้ำขนาดสูงผสมสารเคมีและทรายเพื่อทำให้หินร้าว พร้อมกับการเจาะหินดินดานในแนวนอนที่เรียกว่า Horizontal Drilling เพื่อช่วยเพิ่มผิวสัมผัสระหว่างหลุมเจาะกับชั้นหิน ทั้งนี้การใช้แรงดันสูงฉีดน้ำที่ผสมสารเคมีนี้ มีจุดประสงค์เพื่อไปเกาะที่ชั้นหินให้แตกและปล่อยก๊าซมีเทนออกมา โดยมีตัวค้ำยันรอยแตกเหล่านั้นไม่ให้ยุบตัวลงด้วยสารสังเคราะห์ที่เรียกว่า Proppants ซึ่งทำให้ก๊าซธรรมชาติหรือน้ำมันดิบไหลออกจากชั้นหินเข้าสู่หลุมผลิตได้

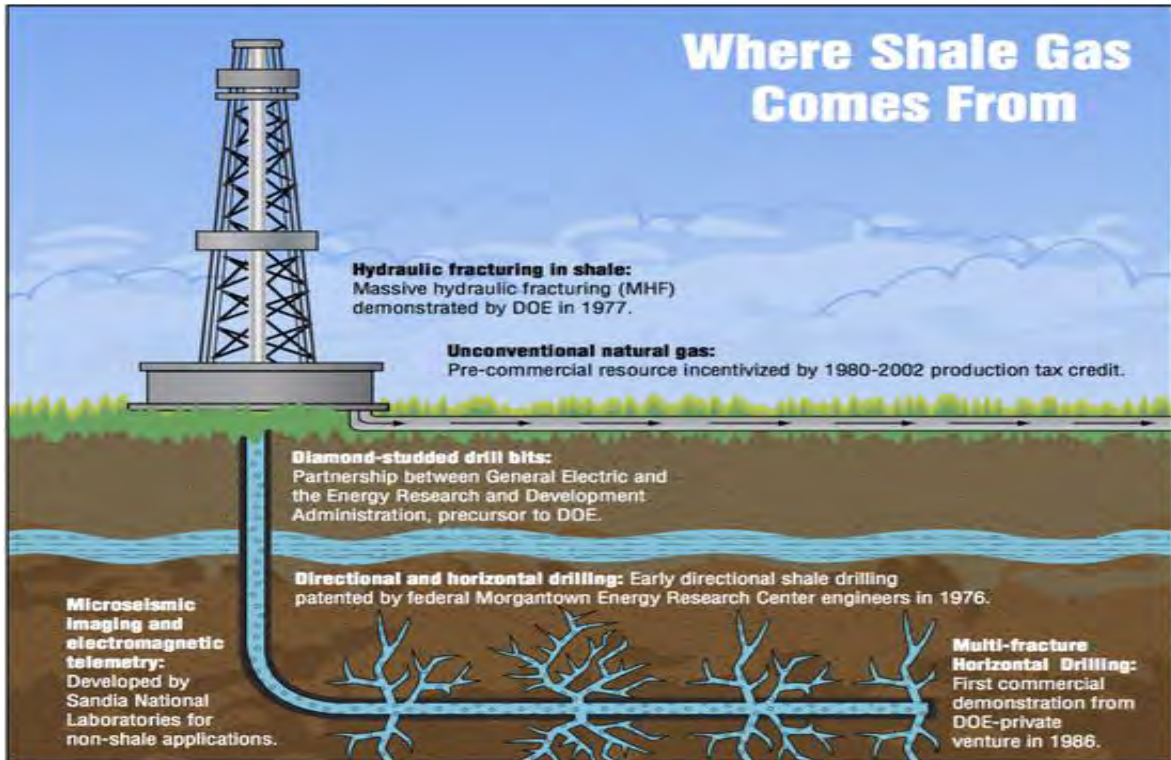
ปัจจุบันมีการค้นพบแหล่ง shale oil และ shale gas 95 แห่ง ครอบคลุม 41 ประเทศ ขนาด 3.5 แสนล้านบาร์เรล และ 7,300 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 10 ของปริมาณสำรองน้ำมันดิบ และร้อยละ 32 ของปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติทั่วโลก โดยประเทศที่มีปริมาณสำรอง shale oil และ shale gas จำนวนมาก ได้แก่ จีน สหรัฐ รัสเซีย เป็นต้น แต่ประเทศที่มีการขุดเจาะมากที่สุดคือสหรัฐอเมริกา เนื่องจากมีความได้เปรียบเรื่องศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยีการขุดเจาะอย่างต่อเนื่อง และลักษณะทางธรณีวิทยาที่ไม่ซับซ้อน รวมทั้งมีแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการขุดเจาะ (ศิวาลัย ชันชะชนะ, 2558)

3. ข้อดีของการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดาน

3.1 การค้นหาแหล่งพลังงานแหล่งใหม่ โดยมีแนวโน้มว่า แหล่งสำรองปริมาณแก๊สธรรมชาติและแก๊สธรรมชาติประเภท conventional gas ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมีปริมาณลดลง จึงมีความจำเป็นต้องค้นหาแหล่งก๊าซธรรมชาติประเภท unconventional gas ซึ่งมาจากหินดินดานมาใช้เป็นการทดแทน

3.2 การลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศทำให้ราคาพลังงานถูกลง ส่งผลต่อการลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการ รวมถึงเป็นการสร้างงานให้ประชาชนในประเทศอีกด้วย

3.3 การนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้าในระดับต้นทุนที่ถูกกว่าถ่านหิน อีกทั้งเป็นวัตถุดิบให้แก่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีเพื่อผลิตเม็ดพลาสติกหรือเส้นใยต่าง ๆ และเป็นเชื้อเพลิงที่ใช้ในรถยนต์ได้ เช่นเดียวกับก๊าซธรรมชาติทั่วไป รวมทั้งจัดว่าเป็นเชื้อเพลิงสะอาดและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพราะปล่อยแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำมันและถ่านหิน (เจนจิรา ภูริรักษ์พิติกร, น. 18, 2556)

รูปที่ 3 เทคนิคการนำก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน (Hydraulic Fracturing) จาก <http://thebreakthrough.org/index.php/programs/energy-and-climate/where-the-shale-gas-revolution-came-from>

3.4 การพัฒนาเทคโนโลยีของการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะทำให้ต้นทุนการผลิตถูกลง ฉะนั้นผู้ผลิตพลังงานประเภทนี้ยังมีความสามารถในการทำกำไรที่ระดับราคาน้ำมันต่ำกว่าในปัจจุบัน และสามารถแข่งขันกับผู้ผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติแบบดั้งเดิมที่มีต้นทุนต่ำได้ ตัวอย่างเช่น แท่นขุดเจาะ 1 แท่น สามารถผลิตก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน ได้ปริมาณเพิ่มขึ้นกว่า 300 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับแท่นขุดเจาะเมื่อ 4 ปีที่แล้ว (ปี 2554) ทำให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง (ศิวิลชัย ธีระชวนะ, 2558)

4. ข้อเสียและข้อจำกัดของการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดาน

4.1 การนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดาน เป็นวิธีการ Hydraulic Fracturing ด้วยการใช้แรงดันน้ำขนาดสูงผสมสารเคมีและทรายเพื่อให้หินร้าว โดยเป็นการดำเนินการไปพร้อมกับการเจาะหินดินดานในแนวนอนที่เรียกว่า Horizontal Drilling เพื่อช่วยเพิ่มผิวสัมผัสระหว่างหลุมเจาะกับชั้นหิน และ การใช้แรงดันสูงฉีดน้ำที่ผสมสารเคมีดังกล่าวนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อไปแกะทะาะชั้นหินให้แตกและปล่อยก๊าซมีเทนออกมา อย่างไรก็ตามการผสมสารเคมีดังกล่าวอาจทำให้เกิดการเจือปนของสารพิษในชั้นน้ำใต้ดินที่ส่งผลต่อคุณภาพของน้ำใต้ดิน นอกจากนั้นอาจเกิดการรั่วซึมของก๊าซมีเทนออกมาด้วย ซึ่งเป็นก๊าซพิษและเป็นก๊าซเรือนกระจกประเภทหลักชนิดหนึ่งที่จะก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนได้ และหากมีการรั่วในปริมาณมากก็อาจเกิดระเบิดได้อีกด้วย ในขณะที่เดียวกันการขุดเจาะสามารถทำให้เกิดแผ่นดินไหวขนาดเล็กที่ระดับ 1-3 ริกเตอร์ เช่น เหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นบ่อยบริเวณ Fayetteville Shale ในรัฐอาร์คันซอของสหรัฐอเมริกา (ชวลิต พิชาลัย, 2555, น. 11 และ น. 21)

4.2 การประเมินจากนักวิทยาศาสตร์และนักสิ่งแวดล้อมประเมินว่า มลภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Gas Footprint) ที่เกิดจากกระบวนการขุดเจาะก๊าซจากชั้นหินดินดานนี้จะมากกว่าถ่านหินถึงร้อยละ 20 เป็นอย่างน้อย และยิ่งนานวันแหล่งน้ำที่ถูกมลภาวะจะแพร่กระจายเข้าสู่ตาน้ำ (ทางน้ำใต้ดินที่มีน้ำไหลไม่ขาดสาย) และตกค้างอยู่อีกหลายสิบปี (ขวลิต พิชาลัย, 2555, น. 22)

4.3 การขุดเจาะดังกล่าวอาจทำให้เกิดการรั่วซึมของก๊าซมีเทนที่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน และสามารถทำให้เกิดแผ่นดินไหวขนาดเล็กที่ระดับ 1-3 ริกเตอร์ ดังนั้น จึงมีการสั่งห้ามการขุดเจาะดังกล่าวในบางพื้นที่ เช่น ในรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งเยอรมนี ฝรั่งเศส เป็นต้น นอกจากนี้เทคโนโลยีการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดานมีต้นทุนค่อนข้างสูง โดยราคาน้ำมันดิบที่ทำให้ผู้ผลิตมีความคุ้มทุนในทางธุรกิจ (breakeven price) จะต้องมีราคาโดยเฉลี่ยมากกว่า 60 ดอลลาร์/บาร์เรล ขึ้นไป (ศิवालย์ ชันชะชนะ, 2558)

5. ศักยภาพและข้อจำกัดด้านการนำก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานมาใช้เป็นพลังงานทางเลือก

จากการสำรวจของกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติในส่วนศักยภาพของประเทศไทยสำหรับการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้จากหินดินดานพบว่า พื้นที่ที่มีศักยภาพ จำนวน 2 แห่ง คือ แหล่งที่ 1 แอ่งสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยแอ่งสกลนครเป็นหินดินดานที่มีอายุในยุคไทรแอสสิก (ยุคของช่วงเวลาประมาณ 230 ล้านปีถึง 190 ล้านปีก่อน) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนแหล่งที่ 2 แอ่งพิชญ์โลก จังหวัดพิชญ์โลก เป็นหินดินดานที่มีอายุในยุคเทอร์เชียรี (ยุคของช่วงเวลาประมาณ 63 ล้านปีถึง 2 ล้านปีก่อน) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แหล่งที่ 1 แอ่งสกลนคร มีผลการศึกษาด้วยข้อมูลการวัดคลื่นไหวสะเทือนของหลุมเจาะหลุมภูพระ-1 และหลุมสกล-1 ในแอ่งสกลนคร จึงได้พบชั้นหินดินดานความหนามากกว่า 1,500 เมตรซึ่งมีความหนาต่อเนื่องครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1,700 ตารางกิโลเมตร อีกทั้งมีความสมบูรณ์ทางความร้อน (Thermal Maturity) ดังนั้นอาจสามารถกล่าวได้ว่า เป็นหินต้นกำเนิดที่อยู่ในเกณฑ์ให้ก๊าซธรรมชาติได้

แหล่งที่ 2 แอ่งพิชญ์โลก มีผลการศึกษาพบว่า หินดินดานในแอ่งพิชญ์โลกมีความหนาตั้งแต่ 50 เมตรถึง 400 เมตร โดยเป็นหินชุ่มแสงที่เป็นหินต้นกำเนิดปิโตรเลียมของแหล่งผลิตสิริกิติ์ที่ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร พิจญ์โลกและสุโขทัย

โดยสรุปแล้ว พื้นที่ทั้ง 2 แห่งอยู่ในขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาก๊าซธรรมชาติสำหรับการนำมาใช้ในอนาคต อย่างไรก็ตามในปี 2557 มีการประมาณการจากหน่วยงานบริหารข้อมูลด้านพลังงานของสหรัฐอเมริกา (Energy Information Administration, 2015) ได้ว่า ไทยมีปริมาณก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานประมาณ 5.4 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ซึ่งมีจำนวนที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศจีนที่มีก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานมากที่สุดในโลก คือ 1,115.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต และเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ก๊าซธรรมชาติของไทยในปี 2557 ที่มีการใช้ในอัตราอยู่ที่ระดับ 4,669 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน (สำนักนโยบายและแผนพลังงาน, 2558, น. 11) ดังนั้นเมื่อคำนวณเชิงปริมาณดังกล่าวจะได้ข้อค้นพบคือ ปริมาณศักยภาพก๊าซธรรมชาติจากหินดานของไทยใช้ได้ประมาณ 3 ปี 2 เดือนเท่านั้น

6. บทสรุปเรื่องก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานของประเทศไทย

การนำก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน (shale oil) มีวิวัฒนาการมานานแล้วโดยมีการค้นพบครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2364 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามในสมัยก่อนมีข้อจำกัดทางเทคโนโลยีสำหรับ

การนำมาใช้หรือการขุดค้นก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน ยิ่งไปกว่านั้นยังมีต้นทุนการดำเนินการค่อนข้างสูง ต่อมาเมื่อก๊าซธรรมชาติประเภท Conventional gas ที่อยู่ภายในโพรงของชั้นหินที่ลึกไปในผิวโลก ซึ่งสามารถขุดมาใช้ประโยชน์ได้ง่ายเริ่มมีจำนวนลดลงตามลำดับเวลา จึงมีความพยายามต่อการขุดค้นก๊าซธรรมชาติประเภท Unconventional gas เช่น ก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน ประกอบกับสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการคิดค้นวิธีการผลิตรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า Hydraulic Fracturing หรือ Fracking โดยการใช้แรงดันน้ำขนาดสูงผสมสารเคมีและทรายเพื่อทำให้หินร้าว พร้อมกับเจาะหินดินดานในแนวนอนที่เรียกว่า Horizontal Drilling อันเป็นการช่วยเพิ่มผิวสัมผัสระหว่างหลุมเจาะกับชั้นหิน ทั้งนี้ การใช้แรงดันสูงฉีดน้ำที่ผสมสารเคมีนี้ มีจุดประสงค์เพื่อไปเกาะเกาะชั้นหินให้แตกและปล่อยก๊าซมีเทนออกมา โดยมีตัวค้ำยันรอยแตกเหล่านั้นไม่ให้ยุบตัวลงด้วยสารสังเคราะห์ที่เรียกว่า Proppants ซึ่งทำให้ก๊าซธรรมชาติหรือน้ำมันดิบไหลออกจากชั้นหินเข้าสู่หลุมผลิตได้

แต่ถึงกระนั้นก็มีข้อโต้แย้งว่า วิธี Hydraulic Fracturing สำหรับการผสมสารเคมีดังกล่าวอาจจะทำให้เกิดการเจือปนของสารพิษในชั้นน้ำใต้ดินที่ส่งผลต่อคุณภาพของน้ำใต้ดิน นอกจากนี้ยังอาจเกิดการรั่วซึมของก๊าซมีเทนออกมาด้วย ซึ่งเป็นก๊าซพิษและเป็นก๊าซเรือนกระจกประเภทหลักชนิดหนึ่งที่จะก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนได้ และหากมีการรั่วในปริมาณมากก็อาจจะเกิดระเบิดได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุของการปรากฏการณ์แผ่นดินไหวขนาดเล็กได้ด้วย

สำหรับศักยภาพของการนำก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานในส่วนของประเทศไทยพบว่า มีพื้นที่ที่มีศักยภาพของหินดินดาน จำนวน 2 แห่ง คือ แหล่งที่ 1 แอ่งสกลนคร จังหวัดสกลนคร ส่วนแหล่งที่ 2 แอ่งพิชญ์โลก จังหวัดพิชญ์โลก ดังนั้น ถ้าพิจารณาในเชิงปริมาณจากข้อมูลของหน่วยงานบริหารข้อมูลด้านพลังงานของสหรัฐอเมริกา (Energy Information Administration: EIA) แล้ว ปรากฏว่า ไทยมีปริมาณก๊าซธรรมชาติจากหินดินดานประมาณ 5.4 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ซึ่งมีจำนวนที่น้อยมาก

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการการพลังงาน สภาผู้แทนราษฎร. (2557). **สัมปทานปิโตรเลียมของไทย รัฐได้หรือเสีย**

ประโยชน์กันแน่ ?. เอกสารประกอบการสัมมนา วันที่ 6 กันยายน 2556.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

เจนจิรา ภูริรักษ์พิติกร. (2556). “แก๊สธรรมชาติจากหินดินดาน : ทางเลือกใหม่ของพลังงานโลก.”

วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ 61, 191 (มกราคม): 16-20.

ขวลิต พิชาลัย. (2555). **ประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน เรื่อง : การสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติจากชั้นหินดินดาน (Shale Gas) ณ เมืองพิตต์สเบิร์กรัฐเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา.**

สืบค้น 1 ธันวาคม 2559 จาก [http://dmf.go.th/file/รายงานดูงาน ShaleGas-ฉบับสมบูรณ์.pdf](http://dmf.go.th/file/รายงานดูงาน%20ShaleGas-ฉบับสมบูรณ์.pdf).

ชาญชัย คุ่มปัญญา. (2556). **Shale gas กับ tight oil แหล่งปิโตรเลียมใหม่ของโลก.** สืบค้น 7 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.chanchaivision.com/2013/07/shale-gas-tight-oil-130703.html>.

บริษัท เชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด. (ม.ป.ป.). **กำเนิดปิโตรเลียม.** สืบค้น 1 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.chevronthailand.com/Energy/petroleum/original.asp>.

บริษัท สแกน อินเตอร์ จำกัด (มหาชน). (2558). “หินดินดาน” แหล่งพลังงานที่ยังต้องจับตามองต่อไป.
สืบค้น 1 ธันวาคม 2559 จาก [http://www.scan-inter.com/บทความ/
“หินดินดาน” แหล่งพลังงานที่ยังต้องจับตามองต่อไป.](http://www.scan-inter.com/บทความ/หินดินดาน%20แหล่งพลังงานที่ยังต้องจับตามองต่อไป)

ควาลัย ชันระฆวนะ. (2558). **Shale oil & gas คลื่นลูกใหม่แห่งพลังงาน จะรุ่งจริงหรือ?**.
สืบค้น 1 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634084>.

สำนักนโยบายและแผนพลังงาน. (2558). **สถานการณ์พลังงานไทย ปี 2557**.
กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนพลังงาน.

Energy Information Administration. (2015). **World Shale Resource Assessments**.
Retrieved 2 December 2016 from [http://www.eia.gov/analysis/studies
/worldshalegas/](http://www.eia.gov/analysis/studies/worldshalegas/).

ภาพอ้างอิง

การสกัดก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน. (2557). สืบค้น 1 ธันวาคม 2559 จาก [http://www.
veteranstoday.com/2014/09/15/neo-china-shale-gas-strategy-a-fiasco/](http://www.veteranstoday.com/2014/09/15/neo-china-shale-gas-strategy-a-fiasco/).

เทคนิคการนำก๊าซธรรมชาติจากหินดินดาน (Hydraulic Fracturing). (2555). สืบค้น 1 ธันวาคม
2559. จาก [http://thebreakthrough.org/index.php/programs/
energy-and-climate/where-the-shale-gas-revolution-came-from](http://thebreakthrough.org/index.php/programs/energy-and-climate/where-the-shale-gas-revolution-came-from).

หินดินดาน. (2558). สืบค้น 1 ธันวาคม 2559 จาก [http://www.rir.nrct.go.th/irdc
/index.php?page=index_pr&action=detail&news_id=193#ad-image-0](http://www.rir.nrct.go.th/irdc/index.php?page=index_pr&action=detail&news_id=193#ad-image-0).